

W O U T E R

Hedwig COOREMANS

mei - juli 2014

© *Hedwig Cooremans*

't Serclaesstraat 11

B – 1740 Ternat

(0)2/582.09.48

hedwig.cooremans@telenet.be

Website: users/telenet.be

Theaterbureau ALMO

Royal House, Coremansstraat, 34

2600 Berchem

P e r s o n e n

- * MARGOT.
- * SAARTJE.
- * MOEDER.
- * FRANK.
- * EDDY.
- * FRIEDA.
- * WOUTER. Hij is er wel, maar we zien hem nooit.

* * * * *

Figuratie: ad libitum

Decor: zetstukken

* * * * *

- * Schuine strepen /, //, /// wil zeggen dat de replieken mekaar overlappen, m.a.w. dat twee (of meer) personen tegelijk spreken.
- * Haakjes ( ) betekent dat het personage de repliek in zichzelf zegt of zich richt tot een derde.
- * { . . . } betekent dat iemand spreekt die je niet ziet of hoort.

* * * * *

WOUTER is (o.a.) gebaseerd op een aantal uitspraken van vrouwen en meisjes die verkracht werden.

Iedereen

Ieder personage wordt telkens afzonderlijk belicht.

MOEDER: Ik zie haar daar nog staan. Zou ze al zes jaar geweest zijn? Onze Flippie was gestorven. Ge kent dat, hé. Zo'n jaar of veertien, vijftien; oud en versleten. Ik weet het nog precies omdat het op dezelfde dag was dat ze onze nieuwe tv kwamen installeren. Ik had haar voorzichtig aan 't verstand gebracht dat hij niet lang meer te leven had. Ik stond daar bij zijn mandje te snotteren gelijk een klein kind. 't Is onnozel, ik weet het, maar ik heb dat beestje altijd graag gezien. We hebben er zoveel plezier aan gehad. En zij, zij keek naar dat beestje, maar ze gaf geen kik. Misschien had ze op die leeftijd nog geen volledig besef van leven en dood.

EDDY: Ze is altijd anders geweest dan wij. Dat vind ik juist zo geweldig aan haar. Een levensgenieter, bij de pinken, jongens bij de vleet. Dat laatste had ze van geen vreemde. 't Schijnt dat ons ma ook een straf geval was in haar jonge tijd. Wie kan daar iets op tegen hebben? Ge zijt maar een keer jong. Maar dan tja... Stomme pech in een relatie... 't Had niet mogen gebeuren. Maar ik zie dat ventje heel graag. Ik heb zelf geen kinderen, ziet ge. Of misschien omdat hij ook redelijk speciaal is. Zoals zijn moeder. Als ik zie wat die allemaal al voor dat kind doet... Van mij krijgt ze een tien op tien.

FRIEDA: Waarom wil ze dat niet zeggen? Dat moet vreselijk erg zijn, akkoord. 'k Zou 't voor geen geld willen meemaken... Maar als we daar wat meer over wisten... Misschien dat we dan zouden begrijpen waarom dat ventje zo... Die is al twee, drie keer geopereerd geweest, moet ge weten. Zo jong nog. Het kan toch in de familie zitten? Ik bedoel... De familie van die... Ge verstaat mij wel... Ik trek mij dat echt aan. Ze is een goede moeder, daar niet van. Ze doet haar best en ze regelt alles zelf. Op zich is dat niet slecht. Maar 't zou toch beter zijn als ze wat steun wou aanvaarden. Die koppigheid, soms...

SAARTJE: We kennen mekaar nog geen vijftien jaar en onze vriendschap gaat heel diep. Ik moet haar bewonderen om wat ze doet voor dat kind. Ze staat er helemaal alleen

voor – ze is de eigenzinnigheid in persoon – maar ze doet het zo ontzettend goed. Voor haar kind is haar liefde grenzeloos. Voor hem verzet ze bergen. Weet ge, die gaat ook werken zoals iedereen: 's avonds thuiskomen, huishouden regelen... En dan is ze nog in staat om over alles mee te praten, boeken te lezen en de laatste films te zien. Waar vindt ze de tijd? Ze is mijn allerbeste vriendin. Ik houd erg veel van haar.

FRANK: Weet ge wat het allermooiste is dat ik ooit gezien heb? Dat beeld van u, zoals ge daar in uw zetel een boek zit te lezen. Het ene been opgetrokken en onder u weggestoken, uw bril die op het puntje van uw neus staat te balanceren en net niet valt, het boek dat ge op uw schoot houdt. Zo'n moment mag voor mij een eeuwigheid duren. Het is als een foto op mijn netvlies gebrand. Op dat ogenblik straalt gij niet alleen rust en geborgenheid, maar ook onsterfelijkheid uit... Dan voel ik voor u iets dat ik moeilijk onder woorden kan brengen. Ik denk dat het liefde is.

MARGOT: Toen ik klein was kon ik uren aan een stuk met mijn lego spelen. En met mijn poppenkast. Ik verveelde me geen seconde. Eddy en Frieda waren het huis al uit. Laten we zeggen dat ik daarom altijd enig kind ben geweest, maar dan met een grote broer en zus. Mijn ouders waren niet meer van de jongsten, begrijpt ge. Niet dat het voor mij een probleem was, want ze hebben altijd hun best gedaan voor mij. Ik heb me ook nooit eenzaam gevoeld. Misschien soms wat alleenig, maar dat vond ik helemaal niet erg. Nog steeds niet, trouwens. Waarom zou ik? Ik heb Wouter.

Het licht dimt.

* * * * *

Saartje

Margot en Saartje op vanuit de hal. Ze komen van boven, uit de kamer van Wouter.

MARGOT: Ben ik blij dat de koorts gezakt is, zeg!

SAARTJE: Het ergste is achter de rug. Laat hem nu maar zoveel mogelijk slapen. En als hij wakker wordt, doe hem dan veel drinken. Hebt ge de school al verwittigd?

MARGOT: Ik zag direct dat het niet zou gaan. De dokter heeft hem trouwens de rest van de week gegeven.

SAARTJE: Laten we hopen dat verlengen niet nodig is.

MARGOT: Ik heb Laura gebeld dat ik de rest van de week vrij neem. Die kon er weer niet mee lachen. Wanneer gaat dat mens eens begrijpen dat Wouter voor mij belangrijker is dan haar stom naaiatelier?

SAARTJE: Och, jaag u daar niet in op, Margot.

Pauze.

MARGOT: Dat was echt erg vanmorgen. Doodsbang was ik, Saartje. Dat kind heeft daar liggen sidderen, wel een half uur aan een stuk. Zonder ophouden. Ik heb direct de dokter gebeld. Pas op, dat was niet gewoon bibberen of zo. Nee, sidderen, echt schudden en beven. Vreselijk. Ik heb hem stevig in mijn armen genomen, maar dat hield niet op. Ge moest dat gevoeld hebben hoe hevig. Schrik dat ik had. (*Korte pauze.*) Gelukkig stond hij er al na een kwartiertje.

SAARTJE: ... En was 't een ontsteking op de blaas.

MARGOT: Gebeurt zelden bij kinderen, zegt hij, maar ja... Onze Wouter... 't werd dus antibiotica. Ik houd er niet van, / maar als 't moet, dan moet het.

SAARTJE: / Tiens, 't is nochtans niet de gewoonte van dokter De Saedeleer om kinderen antibiotica voor te schrijven.

MARGOT: 't Was dokter Vrancken.

SAARTJE: Hebt gij Dokter De Saedeleer niet meer?

MARGOT: Nee. Al een jaar of tien niet meer.

SAARTJE: Zo oud als Woutertje, ongeveer.

MARGOT: Ik ben toen van dokter veranderd omwille van de baby. Dokter Vrancken is jonger
(*Korte pauze.*) En hij is beter met kinderen.

SAARTJE: Er is ook zoiets als ervaring.

MARGOT: (*Kortaf.*) Die heeft dokter Vrancken ook.

SAARTJE: (*Met berustend gebaar.*) Ik zeg niks meer...

Pauze.

MARGOT: Koffie?

SAARTJE: Dat mag.

Margot zet alles klaar voor de koffie.

SAARTJE: (*Ongedwongen.*) Frank nog gezien?

MARGOT: We zijn een week of drie geleden naar de film geweest.

SAARTJE: En?

MARGOT: Kunt ge geloven dat ik het niet meer weet. Een thriller of zo. Over een ontvoering.
De ene actie na de andere. Frank is zot van dat soort films, maar ik kijk ernaar met
evenveel interesse als naar een bakstenen muur.

SAARTJE: Daar heb ik het niet over. Wat is er daarna gebeurd?

MARGOT: Gewoon. Pintje gedronken. Naar huis gereden.

SAARTJE: Mens, 't is ongelooflijk boeiend wat gij te vertellen hebt!

MARGOT: Ja zeg...

SAARTJE: Het voorspel, het naspel... Vooral het tussenspel interesseert mij.

MARGOT: Frank is een vriend, Saartje. Meer niet.

SAARTJE: Margot, ge maakt me wijs wat ge wilt, maar ge kunt mij in heel de geschiedenis
van de mensheid niet één koppel noemen dat gewoon *vriend* bleef?

MARGOT: Jawel! Jozef en Maria!

Ze lachen.

SAARTJE: En hoe meer uw Jozef het probeert te verbergen, hoe meer ge het ziet.

MARGOT: Weet ik. Hem mag ik vragen wat ik wil... Hij heeft alles voor me over. En hij luistert als ik iets vertel.

SAARTJE: Ja, dat vooral zal hij goed moeten kunnen. *(Pauze.)* Stop ermee, Margot. Of begin aan een vaste relatie met Frank. Er is geen tussenoplossing. Tenzij hem aan het lijntje houden en daar zijt gij goed mee bezig.

MARGOT: Ik ben bang voor een vaste relatie, Saartje. 't Is te onoverzichtelijk, vind ik. Alleen maar geboden en verboden als een blok aan uw been. Daar bedank ik voor. *(Pauze.)* Frank en ik hebben het goed samen.

SAARTJE: Maarten en ik kennen mekaar zowat vijftien jaar, we hebben Lene en Lise en ik vind dat we onszelf gelukkig mogen noemen. Ons gezin is ons geluk, het resultaat van onze liefde. Bij u zit er een soort blok tussen uw oren, meid.

MARGOT: Ik ben blij voor u dat ge mekaar graag ziet, dat ge die twee toffe meiden hebt en dat er een perfecte harmonie bestaat tussen u vier.

SAARTJE: Ik wou dat ik mijn geluk met u kon delen, Margot.

MARGOT: Waarschijnlijk heb ik behoefte aan vriendschap – noem het liefde voor mijn part – maar iets weerhoudt me ervan om er aan toe te geven. *(Pauze.)* Ik probeer mijn geluk op te bouwen met korte momenten van intense beleving, zoals met Frank, of met iets dat me naar de keel grijpt en dat ik maar één keer meemaak. Het kan iets of iemand zijn, zelfs een fait-divers. Het is als een vleugje frisheid dat op een snikhete dag even in uw gezicht waait. Ge geniet ervan en het is weg... Het keert nooit meer terug.

SAARTJE: Wow zeg. Het keert nochtans voortdurend terug. Zeker van.

MARGOT: Ik kan me niet voorstellen dat ik elke dag opnieuw naar dezelfde film zou moeten kijken.

SAARTJE: Blijvende liefde bestaat wel degelijk, Margot. Geloof me.

MARGOT: Dan hoop ik dat ge over twintig, dertig jaar nog 't zelfde kunt zeggen. *(Pauze.)* Maar akkoord, als ik sommige koppels bezig zie, hoe die voor mekaar alles over hebben, dan kan ik erin komen. Misschien ben ik zelfs een klein beetje jaloers.

SAARTJE: Wel dan?

MARGOT: Een heel klein beetje! Want om zover te komen zijt ge verplicht om een heel andere weg in te slaan dan ge van plan waart.

SAARTJE: Dat is toch 't leven! Zo zit alles toch in mekaar. Wat verlangt gij eigenlijk?

MARGOT: Ik weet alleen dat ik dat risico, mijn lieve vriendin, niet wil lopen! Pardon, niet *meer* wil lopen. Eén keer is ruim voldoende geweest. (*Pauze.*) Misschien bestaat permanent geluk wel. Het kan uw passie zijn voor muziek, uw gehechtheid aan uw idealen, een vriendin zoals gij. Zoiets.

SAARTJE: Bedankt voor 't compliment.

MARGOT: 't Voordeel met u is dat ik me absoluut niet gebonden voel.

SAARTJE: Voor zover ik u ken hebt gij nooit veel last van *gebondenheid* gehad.

MARGOT: Dat wil niet zeggen dat ge daarom per sé moet bevrucht worden.

SAARTJE: Weet ik... Sorry.

Pauze. Koffie.

SAARTJE: Op een bepaald moment moet ge een keuze maken. Ter plaatse blijven trappelen heeft geen zin. Bij mij was dat Maarten. Met hem ben ik veranderd zonder dat ik het wou. Ik liet alles achter mij en ik deed alleen nog wat hij verlangde. En dat is nog altijd zo. Misschien is dat liefde. Of misschien ben ik te meegaand. Ik weet het niet.

MARGOT: Gij weet dus ook niet wat het is?

SAARTJE: Wat?

MARGOT: Liefde, tiens.

SAARTJE: Jawel, dat is... waarschijnlijk wat ik daarnet gezegd heb. Zoiets.

MARGOT: Ziet ge nu? Telkens ik er naar vraag, wordt er naar woorden gezocht, er wordt wat gebrabbeld en de kous is af. In het beste geval is liefde een *gevoel*. Goed, maar wat voor gevoel? Op die vraag heb ik nog nooit een afdoend antwoord gekregen. En begin niet over die onzelfzuchtige, belangeloze liefde waarmee eeuwig geliefden mekaar om de oren slaan!

SAARTJE: Weet gij het dan?

MARGOT: Ja.

SAARTJE: Ik ben benieuwd.

MARGOT: (*Gespeeld.*) Liefde is... een ingewikkelde zaak!

SAARTJE: (*Lachend.*) Ge zoudt gelijk kunnen hebben. Maar kom me niet wijsmaken dat ge

Robinson wilt spelen op uw eiland. Vergeet niet dat die blij was dat hij Vrijdag ontmoette.

MARGOT: Wees gerust, ik woon niet op een eiland.

SAARTJE: Nee. Maar ge zijt wel goed bezig.

MARGOT: Ik wou dat ik alles eens van me kon afgooien. Al was 't maar een minuutje. Weet ge, ik ken een koppel met twee grote kinderen. Verre kennissen van me. Het liefste wat ze deden toen ze jong waren, was reizen. Een jaar hard werken en dan zo lang mogelijk op reis, liefst zo ver mogelijk. Kinderen wilden ze niet. Toen ze al goed in de dertig waren, besloten ze om toch kinderen te hebben. Ze beweren nu, allebei, echt waar: als we konden herbeginnen, dan zou het zonder kinderen zijn.

SAARTJE: Ik ga niet direct zeggen dat die mensen gek zijn, / maar ik heb mijn bedenkingsen...

MARGOT: / Omdat ze niet denken zoals de mensen het verlangen, nee: eisen, dat ze denken.

SAARTJE: Zoudt gij uw kind willen missen?

MARGOT: Ge kent het antwoord op die vraag. Ik bedoel alleen dat ge verplicht zijt te leven met de keuze die u opgedrongen wordt, zelfs al is het achteraf gezien niet de juiste.

SAARTJE: Ge staat toch voortdurend voor keuzes?

MARGOT: En ge maakt voortdurend de verkeerde.

SAARTJE: Maar dat is niet waar...

Korte pauze.

MARGOT: Hij heeft me niet voor de keuze gesteld, Saartje. Ik had niet te kiezen.

SAARTJE: Ik weet het, meid... Sorry...

Schouderklopje. Pauze.

MARGOT: Mijn kind is geboren omwille van... iemand die vond dat hij... dat smerige woord wil ik niet herhalen. Maar ik heb er wel voor gekozen om mijn kind te houden. Stel nu even dat ik me dat – om één of andere reden – achteraf beklag, dan kan ik toch niet meer terug?

SAARTJE: Dat meent ge toch niet?

MARGOT: (*Zucht.*) Kinderen stelen uw leven. Dat bedoel ik.

SAARTJE: Dat is weer van die straffe praat! Die naar onzin ruikt. Sorry!

MARGOT: Het klinkt misschien eigenaardig, maar ik heb nooit in mijn leven de behoefte gevoeld om moeder te worden. / Een vrouw is niet volledig vrouw als ze geen kind op de wereld heeft gezet. Zeggen ze... Bij de meeste andere vrouwen bestaat dat gevoel blijkbaar wel. //

SAARTJE: / Ik wel. // Als dat niet gebeurd was, /// dan zoudt ge...

MARGOT: /// Ik heb altijd verondersteld dat ge er voor kiest om kinderen te krijgen. Dat is toch normaal voor een meisje? Ge kunt amper op uw benen staan of ze duwen u al een pop in uw handen. Voortzetten van de soort, en wat weet ik allemaal.

SAARTJE: En daar waart gij als kind al over aan 't prakkiseren. / Komaan...

MARGOT: / Ik had dat dus duidelijk niet en ik voelde me op een bepaald ogenblik zelfs schuldig, omdat het mij absoluut niets deed om een baby'tje te zien. Toekomstige moedertjes worden immers verondersteld kreetjes van genoeg te slaken en ze moeten meteen op dat onwelriekend schepseltje af duiken om het te knuffelen.

SAARTJE: Als ge nu nog een woord zegt, bel ik naar dokter De Saedeleer!

MARGOT: Wel ja, dat riekt toch? Naar melk en kak.

SAARTJE: Ik bel de honderd en twaalf!

MARGOT: Ze hebben ons altijd wijsgemaakt dat uw leven maar gelukt is als ge een partner hebt. Of zoals het vroeger ging: als ge trouwt.

SAARTJE: Gij vergeet dat sommige gasten al na hun eerste poepke gaan samenwonen en na hun tweede al terug bij hun moeder staan. Trouwen heeft er niets meer mee te maken. Sta eens met uw voetjes op de grond, zeg.

MARGOT: *Vroeger*, zei ik toch. Het gedacht alleen dat ge "niet gelukkig kunt zijn als ge geen man en geen kinderen hebt". / Als ik mocht herbeginnen...

SAARTJE: / Wie zegt zoiets?

MARGOT: Dat doet er niet toe.

SAARTJE: Wat zoudt ge dan doen?

MARGOT: Exact hetzelfde, zonder vaste relatie. (*Lange pauze.*) Ik heb dit nog nooit eerder aan iemand bekend, Saartje. Maar gij zijt mijn beste vriendin. (*Pauze.*) Ik heb altijd de reputatie gehad van nogal een straffe geweest te zijn, maar eigenlijk was dat niet echt. Als ge niks kunt wat anderen wel kunnen, dan zoekt ge tot ge iets

vindt waar ge *wel* goed in zijt. Om niet uit de toon te vallen, ziet ge. Om aanvaard te worden door de anderen. Bij mij was dat jongens verleiden.

Lange pauze. Verbazing bij Saartje. Dan begint ze luidkeels te lachen.

MARGOT: Ja, lach maar.

SAARTJE: Dat meent ge niet! Ge deed het verdorie tegen uw zin!

MARGOT: Nee, niet tegen mijn zin. Ik zeg alleen maar dat ik me achteraf iedere keer afvroeg: wat heb ik er nu eigenlijk aan gehad?

SAARTJE: Gij gaat hier toch de heilige maagd niet uithangen, hoop ik!

MARGOT: Ik meen het, echt. (*Lange pauze.*) Het enige wat overblijft is de stank. Sorry.

SAARTJE: Zijt ge wel zeker dat dokter Vrancken u niets heeft voorgeschreven? (*Pauze.*) Margot, ik weet dat ge een rare zijt, maar ge zijt ook een supertoffe meid, en ge zijt – soms, maar meestal niet – volkomen normaal, en bovendien moogt ge gezien worden. Iets minder dan ik, maar goed... Een film of een restaurantje meepikken is best leuk. Maar daar mag het niet bij blijven. Als ge wilt seksen, moet ge er iets voor over hebben.

MARGOT: Wie zegt dat ik er dat niet voor over heb?

SAARTJE: Oh? Dat wist ik niet.

MARGOT: Ja, dus. Ge hebt dat nog niet opgemerkt?

SAARTJE: Gedacht wel. Opgemerkt niet.

MARGOT: Dan scheelt er iets aan uw ogen. Bel een dokter, toe. Om 't even dewelke.

SAARTJE: Zorg dat ge geen stommiteiten uithaalt.

MARGOT: Frank en ik hebben duidelijke afspraken gemaakt.

SAARTJE: Goed... Da's een zaak van u twee. Ik hoop alleen dat ge het u niet beklagt.

Pauze.

SAARTJE: Ik bedoel alleen dat ge al wat ge meegemaakt hebt eindelijk van uw schouders moet laten glijden en dat ge u eens moogt laten gaan. En 't is waar, ge moogt u daar niet blijven voor schamen. Ge hebt niks verkeerd gedaan.

MARGOT: Wees gerust, ik laat me soms eens goed gaan. En daar schaam ik me niet voor. Alleen, soms... Wouter... Hij is zo gehecht aan zijn vaste gewoontetjes. Daar wijkt

hij niet van af.

SAARTJE: Hij kent Frank toch.

MARGOT: Dat heeft er niets mee te maken. *(Pauze.)* Blok of niet, Wouter blijft voor mij het belangrijkste.

SAARTJE: Goed zo!

MARGOT: Soms als Wouter een bepaalde blik heeft, of een gezicht trekt, of op zijn kenmerkende manier loopt, dan denk ik: daar staat hij helemaal. Dan probeer ik te glimlachen in plaats van mezelf vanbinnen op te vreten. *(Pauze.)* Het is ooit een soort romantische film geweest. Ik heb hem graag gezien. Echt graag gezien. *(Pauze.)* Nu durf ik niet eens meer naar een volle maan kijken, omdat die in mijn gezicht scheen toen hij zijn gang ging. Op dat ogenblik heb ik mijn eigenlijke toekomst verspeeld. Mijn enige troost is dat ik er zeker van ben dat hij mij ook graag heeft gezien. Maar als dat waar is, waarom moest hij dan zoiets doen?

SAARTJE: Dat zult ge nooit weten.

MARGOT: Ik heb lang gedacht dat het mijn schuld was, omdat ik had toegegeven en me niet had verzet. Wat kon ik doen? Hij was zoveel sterker dan ik. Ik liet hem ook begaan omdat ik dacht dat die nachtmerrie dan vlugvlugvlug voorbij zou zijn! *(Pauze.)* Het was alsof het niet met mij gebeurde. Ook al deed hij mij op dat ogenblik vreselijk pijn. Zelfs dan dacht ik nog: straks word ik wakker, is alles voorbij en is 't allemaal zo erg niet. Onnozel, hé? *(Pauze.)* Onbewust blijf ik me misschien schuldig voelen. Als ik me een beetje meer had verzet, wat meer tegenwind had gegeven...

SAARTJE: Maar nee, hou daar eens over op. Wie neemt u dat kwalijk? Laat die viezigheid eindelijk eens achter u, Margot.

MARGOT: Het werd hier vanbinnen nog veel erger dan ik dacht. *(Pauze.)* Het heeft zelfs een poosje geduurd eer ik tot het besef kwam dat het kind geen schuld trof. Eens die kennis er was, wist ik het heel zeker.

SAARTJE: Wat?

MARGOT: Dat ik het wou houden. *(Korte pauze.)* Mijn ouders waren vlug bijgedraaid. Ik heb mijn moeder in vertrouwen durven nemen. Zij heeft me echt geholpen.

SAARTJE: Dus zij weten het? *(Margot knikt)* En Eddy en Frieda?

MARGOT: Nee, zij niet. *(Pauze.)* Het blijft alleen steken dat papa me nooit echt heeft vergeven. Ik denk dat het in zijn ogen altijd een schandvlek voor de familie is gebleven.

SAARTJE: Kom bij mij. *(Ze geeft Margot een flinke knuffel.)* Misschien doet hij het ooit nog.

MARGOT: *(Met een lachje.)* Dan kent ge hem slecht. *(Pauze.)* Ik denk niet dat ik mijn jongen ooit ga vertellen hoe hij er gekomen is of wat er allemaal gebeurd is. Dat zou ik niet over mijn hart krijgen.

SAARTJE: En als hij het wil weten, later? Hij heeft toch het recht om te weten wie zijn vader is?

MARGOT: Ik zweer het. Nog liever... Laat maar.

Pauze.

SAARTJE: Denkt ge niet dat ge het u zult beklagen?

MARGOT: Als ik het hem niet zeg?

SAARTJE: Nee. Dat ge alleen zijt gebleven.

MARGOT: Vanaf een bepaald punt in mijn leven – de geboorte van Wouter – heb ik er bewust voor gekozen. Bijgevolg blijft Wouter mijn zorg.

SAARTJE: Ik val misschien in herhaling, maar ge moet blijven geloven dat er mensen zijn die het goed met u menen, Margot. Wie weet zult ge op een mooie dag niet iemand / tegenkomen die u...

MARGOT: / Ik geloof niet meer in de *grote liefde*, Saartje. Echt niet. *(Pauze.)* Weet ge wanneer ik het bijzonder moeilijk heb? Als ik overdenk dat vrouwen zoals ik hun hele leven gestraft zijn en dat die smeerlappen gewoon hun weg voortzetten alsof er niets is gebeurd. Want die dikke buik, die is van ons. Daar hebben zij geen last van. *(Pauze.)* Ik ben meer dan een opening. Wij vrouwen allemaal. *(Lange pauze.)* Soms voel ik weer die scherpe pijn en die onmacht van toen. Maar ik heb het een plaats kunnen geven, zodat ik nu toch min of meer gelukkig ben.

SAARTJE: Min of meer...

MARGOT: Meer wordt het nooit. Ik zal nooit het leven leven dat voor mij bestemd was. Hij heeft dat compleet omver gekegeld. De enige keuze was: Wouter of geen Wouter. Meer niet.

SAARTJE: Was 't een goeie keuze?

MARGOT: Ik wil het mij niet anders voorstellen. Ik heb een kind en een fijne job met toffe collega's, weliswaar met een bitch van een bazin die me regelmatig de kast opjaagt, maar goed. En vrienden die er mogen zijn. *(Ze geeft Saartje een flinke knuffel.)* Goed onthouden: wij zijn vrien-din-nen!

SAARTJE: Blijf er toch maar in geloven, misschien kunt ge de tijd wat terugdraaien. Misschien komt er ooit een derde weg.

MARGOT: Ik lig al jaren in de knoop met mezelf en er is maar één iemand die hem kan ontwarren. Dat ben ik. Soms ben ik nog altijd bang als ik in mijn eentje ergens naartoe moet. Zelfs overdag. Alsof de roofdieren overal op de loer liggen. *(Lachend.)* Ik ben waarschijnlijk een vat boordevol depressies, maar maak u geen zorgen, ik kom er wel.

SAARTJE: Natuurlijk komt gij er. *(Korte pauze.)* Maar... misschien dat professionele hulp uw problemen vlugger had helpen oplossen.

MARGOT: Laat maar. Zielenknijpers maken me nog gekker dan ik al ben.

SAARTJE: 't Enige grote nadeel aan u is dat ge altijd met dat kleine hamertje op dezelfde dikke nagel blijft slaan.

MARGOT: Bedankt.

SAARTJE: Waarom?

MARGOT: Omdat ik maar één groot nadeel heb.

Ze lachen.

SAARTJE: Bon... Kan ik nog iets doen? Als 't moet, vraag ik mij morgen een dagje. Ik heb genoeg overuren staan.

MARGOT: Da's heel lief van u. Dan bel ik u wel.

SAARTJE: Goed onthouden: wij zijn vrien-din-nen!

MARGOT: *(Lacht.)* Bedankt. *(Ze omarmen mekaar.)* Als ik u niet had... Ik bel wel. *(Pauze. Plots begint Margot te snikken.)* Waarom moet nu net mijn jongetje zo zijn, Saartje? 't Is alsof ik ervoor gestraft ben.

Saartje neemt haar troostend in haar armen.

SAARTJE: Maar allee, wat zegt gij nu?

MARGOT: Ik zal hem nooit alleen achterlaten, Saartje. Nooit!

SAARTJE: Wat vertelt ge toch allemaal, zotteke? 't Komt allemaal in orde.

MARGOT: Hij is alles wat ik heb. Alles waar ik voor leef. Wat voor zin heeft mijn leven zonder hem?

SAARTJE: Margot, gij zijt een sterke vrouw, gemaakt van gewapend beton en gevlochten staal. *(Het brengt Margot, tussen de tranen door, aan het lachen.)* Ge kunt het aan. Dat bewijst ge al tien jaar.

MARGOT: Maar zal hij het aankunnen? Op een dag zal hij een man zijn. Ik ben doodsbang voor die dag.

SAARTJE: Daar zult ge hard moeten aan werken. Op mij kunt ge altijd rekenen.

MARGOT: Bedankt. Op school gaat het gelukkig beter. Hij zit in een gewoon klasje met een ongelooflijk superknappe juf. Wat dat meisje allemaal met hem doet. Want bij onze Wouter zit alles muurvast in zijn hoofd. Met sommige vaardigheden heeft hij weinig moeite, op voorwaarde dat ge hem alles in detail uitlegt.

SAARTJE: En zij heeft de juiste manier gevonden.

MARGOT: Blijkbaar. 't Zal misschien nog in orde komen dit schooljaar.

SAARTJE: Natuurlijk. *(Pauze.)* Misschien... Ik weet niet... Als ge aan iemand eens in vertrouwen zoudt zeggen...

MARGOT: W-wie zeggen? Wat zeggen?

SAARTJE: Margot, als de dokter iets meer over zijn afstamming weet, kan hij misschien wat aan zijn gezondheid doen.

MARGOT: *(Zucht.)* Gaan we naar de Delhaize? Ik heb één en ander nodig en mijn auto staat toch buiten.

SAARTJE: Margot... Ge moogt Woutertje niet alleen laten. Blijf gij hier. *(Pauze.)* Ik zal wel gaan. Hebt ge een lijstje?

Margot neemt een briefje, denkt even na en schrijft een paar dingen op. Ze neemt ook het voorschrift van de dokter.

MARGOT: Zoudt ge met dit voorschrift naar de apotheker willen gaan, alstublieft?

SAARTJE: Komt in orde.

MARGOT: Neem mijn portemonnee maar. Ge kent mijn kode. Hier zijn de sleutels. (*Ze geeft haar alles.*)

SAARTJE: Oké. Tot straks. (*Pauze.*) / Ik zou er nog eens...

MARGOT: / Ha! En een brood! Groot volkoren. Niet vergeten.

SAARTJE: Tot straks dan. (*Pauze.*) Ik wou zeggen: ik zou er nog eens over nadenken als ik u was.

MARGOT: Ik ben daar al zot over nagedacht! Sorry! Op de duur zuigt het zich vast in mijn hoofd. Als een poliep. 't Wordt een soort tumor die altijd blijft groeien. Versta dat nu toch eens!

Pauze. Saartje bekijkt haar vriendin met een warme blik.

SAARTJE: (*Stil.*) Sorry meid... Ik zou dat allemaal niet mogen vragen.

MARGOT: En ik zou dat allemaal niet mogen zeggen... Ik ga boven eens kijken.

Korte knuffel.

Margot af hall. Saartje trekt haar jas aan.

Het licht dimt.

* * * * *

Moeder

Er wordt gebeld. We horen Wouter de trap aflopen en de voordeur openmaken. Margot gaat kijken wie er is.

MARGOT: Ma? ('t Is niet waar, hè!) ... Kom binnen, toe, en laat de kou maar buiten. (*Af naar hal.*) 't Is goed, Woutertje. Bedankt. Ga maar terug naar boven, jongen. Begin misschien al met je lesjes. Mama zal je straks komen helpen.

We horen Wouter de trap oplopen en een kamerdeur dichtslaan. Margot intussen op met Moeder.

MOEDER: Moet ik iemand komen helpen?

MARGOT: Zijt ge nog eens op stap, ma...

MOEDER: Ik doe niets liever. Ik heb vroeger nog in de verpleging gezeten. Maar dat weet gij natuurlijk niet meer. Nu probeer ik de mensen in die kliniek te helpen en te verzorgen. Maar dat mag niet van die grote dikke. Maar wie doet wat hij kan, is een eerlijk man, zeg ik altijd.

MARGOT: Juist, ma. (*Met een zucht.*) Kom, we gaan een taske koffie drinken en daarna breng ik u naar huis.

MOEDER: Naar huis, ja.

Pauze. Moeder gaat zitten en kijkt rond. Intussen neemt Margot kopjes en schenkt ze koffie in.

MOEDER: Gij zit in een schoon huis, moet ik zeggen. 't Is hier proper. Als ik u een goede raad mag geven: zorg dat ge alles schoon proper houdt. Dat is 't voornaamste.

MARGOT: Ja, ma. Heel vriendelijk.

MOEDER: Serieus. Ge hebt u precies verbeterd. Allee, op 't eerste zicht toch...

MARGOT: Ma, ge moogt dat niet meer doen. De mensen maken zich ongerust. Ik ook.

MOEDER: 't Is die grote dikke, zeg ik u. Die geeft mij altijd onder mijn voeten als ik wat later wil opblijven of iets anders vraag om te eten. Ge zoudt eens moeten zien wat de pot daar schaft. Amai, zu! Vanmiddag was het zo'n soort smakeloze waterpap. Ze

noemen dat daar puree, moet ge weten – met zo'n lappeke... Van een versleten sloef waarschijnlijk. Ge kon zelfs niet zien van welk beest het afkomstig was. Speel dat maar naar binnen!

MARGOT: Ma, ge moogt dat niet doen.

MOEDER: Gaat gij mij zeggen wat ik moet doen?

MARGOT: Ge moet toch iets eten?

MOEDER: Dat ziet ge van hier. Ik heb het laten staan. Dat ze 't zelf naar binnen spelen... Ze waren niet goed gezind. En ik kreeg weer onder mijn voeten.

MARGOT: (Dat kan toch zo niet verder...)

MOEDER: (*Heeft het gehoord.*) Dat vind ik ook.

MARGOT: Ik zal u een boterham klaarmaken, ma. (*Ze begint eraan.*) / En ge gaat hem helemaal opeten. Oké?

MOEDER: / 't Is die dikke, zeg ik u nog een keer! Of hoort ge niet goed? Die doet precies of ze is de chef. Ik had er serieus mijn goesting van. 'k Zei in mijn eigen: Ik ga naar huis, zei ik. Hier zien ze mij niet meer terug.

Lange pauze. Margot geeft moeder een boterham. Ze drinken koffie.

MOEDER: Zijn er geen koekjes?

MARGOT: Wablieft, ma?

MOEDER: Wablieft... Wablieft... Zijn er geen koekjes! ... Alstublieft?

Margot haalt een doos koekjes. Moeder propt een koekje naar binnen. Lange pauze.

MOEDER: Hoe zou het met mijn moeder zijn?

MARGOT: ... Uw moeder, ma?

MOEDER: 't Is al zo lang geleden dat ik haar nog gezien heb. Die komt niet veel meer buiten, zeker?

Korte pauze.

MARGOT: Ma, hoe oud zijt ge nu? Weet ge dat?

MOEDER: Ja, dat weet ik! Hoe het met mijn moeder is, vraag ik u!

MARGOT: Ma, ge weet toch hoe oud ge zelf zijt?

MOEDER: Vaneigens dat ik dat weet. Of denkt ge misschien dat ik begin te vangen? Achtentzeventig, tiens... Ik ben over 't laatst toch verjaard? Of weet ge dat ook al niet meer?

MARGOT: Heel goed. Achtentzeventig. Ge kunt goed rekenen. Hoe oud denkt ge dat uw moeder dan is?

MOEDER: *(Telt in haar hoofd.)* Honderdentwaalf.

MARGOT: Juist, ma. Honderdentwaalf. Denkt ge dan dat uw moeder nog leeft?

Pauze.

MOEDER: Is die dood? Mijn moeder? Leeft die niet meer? Daar wist ik niks van. Wanneer is die gestorven? Dat heeft niemand mij gezegd. *(Pauze.)* Dat kan niet. Mijn moeder... *(Ze huilt.)* En ik weet weer van niets. Zie, dat is weer een streek van ons Emilie. Die zegt mij nooit iets. Altijd achter mijn rug van alles... En ik weet nooit van iets!

MARGOT: Rustig, ma... Tante Emilie is zelf al een jaar of acht...

MOEDER: *(Het huilen houdt even plots op als het begonnen is.)* En ons ouders huis, dat Francine van ons gekocht heeft? Zijt ge daar nog geweest? Of heeft ze dat laten afbreken! Zo'n schoon huis. Ik heb het nog zo gezegd tegen ons Emilie. 'k Zeg: "Pas maar goed op voor die schoondochter van u, meiske. Is uw zoon geen botten waard, dan is zij het des te meer," heb ik gezegd. Ze hebben het nu gekocht, wel, ge zult zien, die maken dat met de grond gelijk. Tot de laatste steen breken ze 't af. *(Pauze.)* Heb ik nu gelijk gekregen of niet? Ochottekes, mijn moeder... dat menske... Dat ze dat nog moet meemaken... *(Huilt.)*

MARGOT: Er staat op die grond al 'k weet niet hoe lang een schone nieuwbouw, ma.

MOEDER: *(Huilen stopt.)* Nieuwbouw... Francine... 't Staat me voor... Francine... Is dat niet ons Emilie haar schoondochter?

MARGOT: Ja, ma. 't Is een heel schoon huis en hun kinderen stellen het wel.

MOEDER: Ha ja? Zijn dat niet die kleine duiveltjes, die tweeling van Francine en die onnozelaar?

MARGOT: Juist, ma. De tweeling van Armand en Francine.

MOEDER: (*Prettig.*) Johan en Hannes! Konden die een stukske vechten! Ze konden mekaar de kop inslaan! En dat voor een tweeling. Maar ja, als ge ziet wat voor ouders dat heeft, dan weet ge genoeg. (*Korte pauze.*) Als Francine hen nodig had riep ze: “Johannes! Eten!” Gelijk met het trouwfeest van Nico van ons Emilie, met die pruts, hoe heet ze weer? Chantale is 't zeker. Hoe lang is dat niet geleden? (*Pauze. Margot verstart.*) Minstens tien jaar. Als 't niet meer is. Dat was een heel schoon feest... Wie is er mij toen komen halen en gaat ge me dan straks naar huis brengen?

MARGOT: Wat bedoelt... Wat wilt ge zeggen, ma?

MOEDER: Vandaag, tiens! Weet gij niet meer wat ge zegt? Of hebt ge liever dat ik te voet ga... (*Pauze.*) Met de limousine. Gelijk 't sjiek volk. Zo ging dat toen. En Johan en Hannes waren de bruidsjonkertjes. Ze droegen alle twee 't zelfde lichtblauwe kostuum met een ondervestje en een dasje assorti. Ze waren toch zo schoon en propertjes gekleed.

MARGOT: Ja, ma. Maar Johan en Hannes zijn ondertussen wel wat ouder geworden. Ze zijn al lang afgestudeerd in 't middelbaar. / Zoudt ge ze nog herkennen, denkt ge?

MOEDER: / Ja, zo ging dat toen. Met de limousine. Zelfs die dag kwam er vechten van met die twee. Ge kunt denken! Wat zegt ge?

MARGOT: Ik vroeg of ge ze nog zoudt herkennen?

MOEDER: Wie?

MARGOT: De tweeling van Armand en Francine.

MOEDER: Natuurlijk dat ik ze nog zou herkennen. Weet ge op wie ze lijken?

MARGOT: Ma, alstublieft, ik heb liever dat ge daarover...

MOEDER: Op Wouter. (*Margot verstart.*) Hij zou hun klein broertje kunnen zijn. Zo goed dat hij op die twee schavuiten lijkt.

MARGOT: (*Plots.*) Ik ga bellen. (*Ze neemt haar telefoon en toetst/vormt een nummer.*)

MOEDER: Maar ja, 't is familie voor iets, hé. Alleen is hij veel braver dan die twee snotneuzen. Ons Woutertje.

MARGOT: Drink ondertussen op uw gemak uw koffie uit. En ik zou ook willen dat ge uw boterham opeet.

Margot belt met het rustoord. De volgende twee replieken verlopen tegelijk.

MARGOT: De Dennenbossen? U spreekt met Margot Geeraerts. { . . . } Ha, u weet het. { . . . } 't Is niet uit mijn instelling dat ze lopen gaat, hé meneer. { . . . } Dat kan wel zijn, maar ik moet in uw plaats niet op de mensen letten. { . . . } We zullen het er zeker over hebben, wat het is niet de eerste keer. { . . . } Ik begin dat eerlijk gezegd beu te worden, ja. Tot straks. *(Haakt in.)* Ts!

MOEDER: Wat? Ha ja, 't Is goed... Als ge wilt. Ik ga met veel plezier ergens naartoe, maar ik kom ook graag thuis. Gerard was ook zo. Precies of die rook zijn stal. Ge gaat me wel een arm moeten geven. Met die nieuwe heup raak ik niet zo goed meer uit de voeten. Zeg, Was dat niet op die trouwfeest dat gij...

MARGOT: *(Legt de telefoon vlug neer.)* Ja ma, 't is goed. Ik breng u direct naar huis. Kom!

Margot gaat iets aantrekken. Moeder mompelt in zichzelf verder. Intussen houdt ze de hall tersluiks in het oog en stopt ze vlug een paar koekjes in haar handtas. Ze eet niet van de boterham. Ze zet de kraag van haar mantel recht.

MOEDER: 't Zou gaan tijd worden... 't Is hier zo koud. En ge weet, kou, daar kan ik niet tegen. En zeker niet tegen koude voeten.

MARGOT: *(Op hall.)* Daar hebt gij gans uw leven over geklaagd, hé ma.

MOEDER: Klagen? Mij zult ge nooit horen klagen. “Zagen en klagen, die moet ge niet vragen, die komen vanzelf opdagen,” zegt mijn vader altijd als mijn moeder weer eens bezig is. *(Ze begint plots weer te huilen.)* Ons moeder, allee... Waarom hebben ze mij dat niet gezegd... *(Het huilen stopt.)* En de mens heeft gelijk. *(Pauze.)* Brr... Hoe dat gij dat hier volhoudt, dat versta ik niet. Ik ben hier weg.

Moeder staat op en Margot helpt haar naar de hal.

MOEDER: *(Geheimzinnig.)* Zeg, wie was dat daar die de deur heeft open gedaan? Gij hebt toch geen andere vent?

Het licht dimt.

Frank

Donker.

We horen de sleutel in het slot van de voordeur die wordt geopend.

MARGOT: *(Achter.)* Momentje...

Het licht gaat aan in de hal.

FRANK: *(Achter. Fluistert.)* Wouter?

MARGOT: *(Achter.)* Bij Saartje. 't Is morgen zaterdag. Dan mag hij blijven slapen. Spreek maar gewoon. Geef mij uw jas.

Margot en Frank komen binnen. Margot steekt het licht aan in de woonkamer. Ze komen thuis van een etentje en ze hebben wat wijn op.

MARGOT: 't Was prima. Bedankt.

FRANK: Met plezier, dat weet ge.

MARGOT: Supergezellig restaurantje. 'n Tikje retro. Heb ik graag.

FRANK: Wat had ik u gezegd!

MARGOT: Slaapmutsje?

FRANK: Eentje.

MARGOT: Om het af te leren.

Lachje. Margot schenkt een borreltje en ze gaan zitten.

FRANK: Ge zit hier goed, hé.

MARGOT: Ik zou niet beter kunnen.

FRANK: Denkt ge?

MARGOT: . . .

FRANK: Ge doet dat goed, Margot. Samen met uw zoontje.

MARGOT: We proberen.

FRANK: Plantrekkertje.

MARGOT: Ge kent me, Frank. Cheers.

FRANK: En of. Cheers.

MARGOT: 't Is een beetje afgelegen. Maar met de fiets worden kleine afstanden kort. En voor de rest is er de auto. Ik heb er niks op tegen om op mezelf te wonen. Eigenlijk ben ik graag *alleenig*. Tenslotte heb ik Wouter nog.

FRANK: Klopt. Dat is een geluk bij een ongeluk.

MARGOT: (*Niet echt boos.*) Bedankt! Dat is nu echt de uitleg waar ik al zo lang op wachtte!

FRANK: Sorry, sorry! Niet zo bedoeld! Sorry! Excuseer! (*Korte pauze.*) Wouter. 't Is een geluk dat ge hem hebt, bedoel ik. 't Is wel een speciale jongen.

MARGOT: Ja. Soms heb ik zin om hem eens flink door mekaar te schudden. Misschien valt alles dan op zijn plaats in zijn hoofd.

FRANK: Zal ik eens wat zeggen? Soms heb ik zin om u ook eens flink door mekaar te schudden. Misschien dat bij u dan ook...

MARGOT: Ge moogt altijd eens proberen.

FRANK: Echt?

Hij gaat naast haar zitten, neemt haar bij de schouders en wil haar zoenen. Ze aanvaardt, maar zodra hij iets meer wil, weert ze hem zacht af.

Lange pauze.

FRANK: Margootje, wij gingen hand in hand naar school, weet ge nog? We kregen snoep of koekjes mee voor onderweg. En toen we wat groter waren... Onder de brug van de spoorweg... Hé? (*Pauze.*) Voor mij is dat nooit uit mijn geheugen gewist. Ik bedoel, dat is nooit uit mijn gedachten geweest. Gij waart het keerpunt in mijn leven, Margot. / Gij zijt nooit uit mijn leven geweest.

MARGOT: / Maar intussen zijn we veranderd.

FRANK: Hoe? Veranderd...

MARGOT: Ik weet niet of ge het al opgemerkt hebt, maar we zijn volwassen geworden. Enfin, we zouden volwassen geworden moeten zijn. Gij toch. Want denken dat ge absoluut iemand nodig hebt om gelukkig te zijn, duurt langer dan wat geflirt.

FRANK: Wat voorbij is, is voorbij en dat staat historisch zo vast als een paal boven water. Het enige dat kan veranderen is uw toekomst. Uw variabele toekomst. Onze

variabele toekomst. Ge moogt u zo niet laten gaan, Margootje. Zo... Zo stug zijn...
U zo niet alleen voelen. (*Pauze.*) Margot. Ik ben uw keerpunt. Als gij wilt.

MARGOT: Frank, ik geloof dat uw plaat blijft hangen.

FRANK: Ge moet me niks beloven. Alleen dat ge er eens rustig zult over nadenken.

MARGOT: Frank, onze relatie is gebaseerd op wederzijds respect, we kunnen zelfs met mekaar naar bed, op voorwaarde dat we er allebei zin in hebben.

FRANK: Goed! (*Maakt zijn hemd los.*)

MARGOT: Niet nu, Frank. Ge hebt gedronken.

FRANK: Als ik bij u ben, dan vergeet ik te drinken. Vergeet ik te eten.

MARGOT: Ge zoudt het vanavond niet gezegd hebben.

FRANK: Bij manier van spreken.

MARGOT: Die côte à l'os ging goed naar binnen.

FRANK: Ho! Dat is wat anders. Die was à point. En gij, Margot, zijt vanavond ook à point.
Wie kan daar aan weerstaan?

Hij raakt haar aan.

MARGOT: Gij denkt zeker dat ik uw biefstuk ben?

FRANK: Nee, sorry! Ooh!... Het was niet zo... Ik wou niet... (*Pauze.*) Margot... Laten we de tijd stilleggen, zodat dit ogenblik een eeuwigdurend moment wordt.

MARGOT: (*Glimlacht.*) Hou op, Frank. Poëtisch doen ligt u niet.

FRANK: Zoals ge daar zit. Het ene been opgetrokken en onder u weggestoken. Dat beeld vind ik zo mooi dat het op mijn netvlies is gebrand. (*Pauze.*) Margot, een vrouw gelijk gij verdient het niet om gans haar leven alleen te blijven.

MARGOT: Ik heb daar geen probleem mee. Ik ben gans mijn leven alleen geweest.

FRANK: Dat bedoel ik niet.

MARGOT: Enig kind met een broer en een zus!

Ze lachen. Ze drinken.

FRANK: Klopt, Margot. Enig kind met een broer en een zus. Maar... Ge moet toch ook voelen dat dat niet eeuwig kan blijven duren. Ik bedoel...

MARGOT: (*Lacht.*) Het duurt nu al zo lang, dus... Ik kon als kind uren aan een stuk met mijn lego spelen of met mijn poppenkast. Goeie oefening voor later...

FRANK: (*Onderbreekt.*) Het leven is geen poppenkast, Margot. We bengelen niet aan touwtjes. Het is onze geest die bepaalt welke momenten geselecteerd moeten worden. Ik probeer mijn geluk te zoeken in woorden, in beelden – zoals dat van daarnet – of in gedachten die ik nooit eerder kende en die ik ondanks hun schoonheid vlug zal vergeten.

MARGOT: Ik zou dit moeten kunnen opschrijven.

FRANK: Gij zijt de uitzondering op deze regel. Want jij breekt met alle bestaande conventies. Dat maakt u zo apart. Daarom kan ik u in gedachte niet opzij schuiven. Er is in mijn hoofd geen knop die u kan wegzappen.

MARGOT: Ik voel me heel gewoon, Frank. Het enige wat apart is aan mij... is dat ik niet naar dat kind gevraagd heb. Er moet alleen nog een dag komen dat ik zal vergeten. Misschien op de dag dat ik zelf zal vergeten worden.

FRANK: En in de tussentijd?

MARGOT: In de tussentijd probeer ik ervan te maken wat ervan te maken valt. Ik probeer goed te doen rondom mij. Ik probeer *het* goed te doen. En soms faal ik. Maar dan heb ik tenminste eerlijk geprobeerd.

FRANK: Als ge wilt haal ik u uit dit leven weg, Margot.

MARGOT: Dit leven bevalt me. Alles wel beschouwd.

Ze bekijken mekaar een ogenblik en dan gaat Frank op één knie zitten.

FRANK: Margot, hoe meer... Een gemiste kans... Ik ben stom geweest. Wat kan ik doen om...

MARGOT: Frank, mijn gevoelens voor u zijn niet meer dezelfde. Neem wat ik u geef en wees blij dat ge 't krijgt. Daar is niks mis mee en we doen niemand kwaad. Wij zijn vrienden, Frank. Laten we zeggen, eerder *intieme* vrienden.

FRANK: We kunnen 't verleden niet veranderen. Daarom beweer ik dat ge aan de toekomst moet... onze toekomst, die in uw handen ligt. (*Hij probeert opnieuw.*)

MARGOT: Frank, alsjeblieft. Niet als ge gedronken hebt. (*Duwt hem weg.*)

FRANK: Het is mijn schuld, uitsluitend en alleen de mijne...

MARGOT: Dit heeft niets met schuld te maken, Frank. Wel met respect.

Frank weet van geen ophouden. Tot Margot hem een klap geeft. Hij is volkomen van de kaart.

FRANK: Sorry... Ik... Ik moet me...

MARGOT: ... leren beheersen. Ik ook. Sorry. Maar vanavond lukt het niet. Daarom wil ik dat ge gaat, Frank. Nu!

FRANK: Sorry. Sorry. Sorry. / Ik kan het niet genoeg...

MARGOT: / (*Bedenkt.*) Och, da's waar ook. Ge zijt met de auto...

FRANK: Ik geraak wel thuis.

MARGOT: Ja, tot in de kruin van een boom. Ge blijft hier slapen.

FRANK: Dat meent ge niet!

MARGOT: Dat meen ik inderdaad niet, Frank. De zetel.

FRANK: Die zetel?

MARGOT: Die zetel.

FRANK: Niet...

MARGOT: Nee, Frank.

FRANK: Andere keer?

Margot gaat af hal.

FRANK: Eventueel?

Margot komt op met een plaid.

FRANK: Bon...

Margot steekt de hand uit. Frank begrijpt het gebaar niet.

MARGOT: Uw autosleutels.

FRANK: Ik snap het al. Gij vertrouwt me niet.

MARGOT: Morgenvroeg hebt ge ze terug.

FRANK: Bon...

Frank tast in zijn zakken, haalt de sleutels boven en geeft ze.

FRANK: Nog een geluk... dat ik... niet met u getrouwd ben.

Frank schikt een paar kussens. Margot geeft hem speels een duw en Frank rolt in de zetel. Ze zet de glaasjes en de fles weg. Als ze terugkomt is Frank al in slaap gevallen. Ze glimlacht en spreidt de plaid over hem. Lange pauze.

MARGOT: Ach, Frank... Ik zie u eigenlijk heel graag, hoor. Op de manier die ik verkies.

Ze glimlacht, knipt het licht uit en gaat stilletjes af.

Alle andere licht dimt.

* * * * *

Vader

Moeder zit aan tafel. Ze houdt haar handtas in haar handen geklemd. Ze is erg gespannen.

Margot komt op in nachtkleding en Moeder staat op zodra ze haar ziet.

MARGOT: Ma? Hoe zijt gij hier binnen...? Weet ge wel hoe laat het is? ... Hoe vroeg het is?

MOEDER: Ja, want wij moeten er alle dagen vroeg uit. Goesting of niet. Ze staan bij uw bed en ze jagen u eruit. Goede morgen, kind.

MARGOT: Goede morgen, ma. Ga zitten.

(Komaan, meid. 't Is toch bijna tijd. Ge kunt evengoed koffie zetten.)

Moeder gaat zitten. Margot begint met de koffie en dekt de tafel.

MOEDER: Ge zoudt eens moeten weten wat er nu gebeurd is.

MARGOT: Ik luister.

MOEDER: Bij mijn moeder thuis lieten ze hun achterdeur altijd los. Ook 's nachts. In die tijd liepen de mensen bij mekaar binnen en buiten, moet ge weten. Dat was de gewoonte, 't schijnt. Maar tegenwoordig moet ge oppassen, want ze zitten overal, die vreemde luizen. Zie dat ge uw deur altijd goed op slot doet, meiske, of ge hebt het zitten voor ge 't weet.

MARGOT: Ge moet nu ook niet overdrijven, hé ma. Precies of al die mensen zijn slecht en ze liggen voortdurend op de loer om u iets te doen.

MOEDER: Dat zult gij wel beter weten dan ik.

MARGOT: Ma... Begin daar niet over.

MOEDER: Dat blijft onder ons. Dat heb ik u beloofd. Ik wil alleen maar zeggen: zie dat ge ze goed op slot doet. / Anders staan ze binnen de kortste keren bij u binnen, zeg ik u nog een keer. //

MARGOT: / Als ik het nu nog niet weet, ma. // Tussen haakjes, hoe zijt gij hier binnen geraakt? Mijn deuren zijn goed op slot, maar blijkbaar houdt u dat niet tegen.

MOEDER: Dat is het bewijs dat het klopt wat ik zeg. Koop u een kettingslot.

MARGOT: Kunt gij toveren of zo?

MOEDER: Pas op, ik doe de mijne ook altijd goed op slot – Allee, dat veronderstel ik toch...
En toch staan ze er. Iedere avond, zelfde liedje.

MARGOT: Dat zijn de mensen die voor u zorgen.

MOEDER: Wat weet jij daarvan? Dat zijn de kampbewakers, zeg ik u. Die laten een mens niet gerust. Met hun gezever altijd. Een mens zit op zijn gemak naar televisie te kijken en floep! Programma gedaan of niet, ge kunt uw nest in. Wat zijn dat voor zotte kuren! En die komen zomaar binnen zonder te kloppen. (*Geheimzinnig.*)
Weet ge wat ik denk? Dat ze door die andere binnen gelaten worden.

MARGOT: Dat zal wel.

MOEDER: De godganse dag, hé meiske. Ik krijg die niet buiten.

MARGOT: Ik maak u een boterham klaar, ma. / Want ge hebt nog niet gegeten.

MOEDER: / Dat komt begot gans de tijd in een mens zijn weg zitten, dat commandeert u, precies of 't is niets en 't ergste is... Die kan van mij niet afblijven.

MARGOT: Dat kan ik mij voorstellen, ja. (*Ze neemt de telefoon en vormt/toetst een nummer.*)

MOEDER: Ik vond de bel niet. Hoe komt het dat jij geen bel hebt? / Bij ons Emilie hebben ze een bel. En die geeft nogal, zu. //

MARGOT: / Ma... (*Ze neemt haar telefoon en toetst een nummer in.*)

MOEDER: // Dan hoor ik iemand op 't venster tikken. Ik zeg: allee, wat hoor ik nu? / Ik kijk naar boven en 'k zie daar dat manneke staan en die wuift naar mij. // Dan is hij naar beneden gekomen, heeft mij binnen gelaten en mij een stoel gegeven.

MARGOT: (*Aan de telefoon.*) Hallo. Laura? Met Margot. Sorry dat ik u zo vroeg... / { . . . } Ik dacht dat ge al wakker zoudt... { . . . } Ja, sorry. { . . . } Of ik wat later mag komen. // { . . . } Ik haal het volgende week zeker in. { . . . } Nee, ik zal tegen dan geen ander foefje ... ///

MOEDER: / Dat is echt een vriendelijk ventje. Mij binnenlaten en mij een stoel geven. // (*Prettig.*) Ge moet het maar doen!

MARGOT: // { . . . } Nee, 't is Wouter niet.

MOEDER: Maar jawel, dat was Wouter wel. Die heeft dat gedaan.

MARGOT: Ma, alstublieft! { . . . } Nee, tegen mijn moeder. { . . . } / Ja, 'zij'. Ik kan er ook niet aan doen. Ik heb u uitgelegd dat ze... { . . . } Ja... { . . . } Maar... { . . . }

MOEDER: / En dan was hij ineens weg. Maar eerst heeft hij mij nog een stoel gegeven. Heb

ik u dat al niet gezegd? 'k Ben dan maar gaan zitten. Ge vindt het toch niet erg, hoop ik? Nee, hé.

MARGOT: Bedankt voor 't *begrip*. / (*Haakt in.*) (Mens, ik word nog zot.) //

MOEDER: / Graag gedaan. // Dat was mijn kleinzoon. Woutertje. 'n Lief ventje.

MARGOT: Ik zou graag hebben dat ge uw boterham opeet, ma.

MOEDER: En ik zou graag hebben dat ge naar mij luistert. (*Pauze.*) Gisteravond stond die ene in mijn kamer te draaien en te keren. Ik lag juist in bed. Nog een geluk. Stel u voor wat er anders... En dat is niet een van die jonge gastjes, hé! Nee, zo ene met grijs haar opzij en zo goed als helemaal kletskep. 't Is ook geen van die kampbewakers, want die ken ik allemaal bij naam.

MARGOT: Dat is waar, ma. Ge kent ze allemaal bij naam. Proficiat.

MOEDER: Ge moet mij zo niet tegenspreken! Ik weet nog wat ik zeg! (*Pauze.*) En weet ge wat die deed? Hij kroop naast mij in bed, draaide zijn rug en liet een dikke scheet. Ge moet maar durven. (*Pauze.*) 'k Ben dan maar in slaap gevallen. En dat laten ze daar allemaal toe. Ge kunt denken wat voor kot dat dat daar is. De eerste de beste die binnenkomt mag bij de mensen... Allee, 't is nog een geluk bij een ongeluk dat ik van de jongsten niet meer ben. (*Lachend.*) Wie wil er nu zo'n ouwe trees gelijk ik? (*Pauze.*) Wat ging ik zeggen?... Ha ja! Ik ben dan maar naar hier gekomen. Hier zit ik tenminste op mijn gemak. Zonder die opdringerige, stomme... (*Mompelt wat.*) Is er al koffie? Ik begin mijn dag nooit zonder een taske vers gezette koffie.

MARGOT: Die komt eraan, ma.

MOEDER: Zeg, gij draait de deuren toch vast als ge gaat slapen? Als ge niet kunt luisteren, moet ge 't zelf maar weten. / Kom niet zeggen dat ik u niet verwittigd heb.

MARGOT: / Ja, ma. Dat hebt ge al honderd keer gezegd. Ik zorg voor koffie en we eten samen rustig een boterham. Oké?

MOEDER: Van 't moment dat ge mij maar niet terug naar daar stuurt. (*Pauze. Plots staat ze op.*) Ik ga naar huis. Ik mag die niet alleen laten, want die is bekwaam om gans mijn kot overhoop te halen. (*Pauze. Ze begint te beven.*)

MARGOT: Ma, kalmeer u toch. Kom, ga zitten. Ik giet u een koffie uit.

Moeder gaat opnieuw zitten. Lange pauze.

MOEDER: Ik moest u iets zeggen... Ik weet het niet meer...

MARGOT: Was 't belangrijk, ma?

MOEDER: Belangrijk? ... Jaja, 't was belangrijk. Dat zeg ik toch! (*Opgewonden.*) Ik ben naar hier gekomen, omdat... want...

MARGOT: Neem uw tijd, ma.

MOEDER: Die dikke leest 's morgens altijd haar gazet. Dat wil zeggen dat ze de gazet eerst moet gaan halen, want die steekt 's morgens in de brievenbus. Ik weet dat, ik kleed mij aan, ik doe mijn haar en ik wacht. Nu, om haar gazet te gaan halen moet ze de deur van 't slot doen en moet zij naar buiten, 't paadje af naar de brievenbus.

MARGOT: (Nu weten we 't.)

MOEDER: Heb ik u al gezegd dat ge uw deuren goed op slot moet doen? Ge ziet wat er allemaal gebeurt.

MARGOT: Dat wist ik echt nog niet...

MOEDER: Slim van mij, hé! Waar was ik? Ha ja! Ik sta te wachten achter de hoek in de gang. Zodra zij buiten is, sluip ik haar achterna en verstop ik mij achter de struiken die daar staan. Dan komt zij terug van de bus en zodra ze binnen is, kan ik weg zonder dat ze me gezien heeft. Anders krijg ik weer onder mijn voeten... – Heb ik het weer gedaan, ja? Lees uw gazet en zwijg! Stom wijf! (*Ze raakt over haar toeren.*) Neem het mij alstublieft niet kwalijk. Ge moet mij beloven dat ge de politie niet gaat bellen. Beloof het mij, toe.

MARGOT: Wat scheelt er? Rustig nu.

MOEDER: Ge weet, ik kan daar niet tegen. Ik kan daar niet tegen! Maar nu overdrijft hij toch.

MARGOT: Wat, ma?

MOEDER: Met zijn koude voeten. Ik werd vanmorgen wakker en hij lag weer naast mij. Maar nu waren het niet alleen zijn voeten.

MARGOT: Oh ma, nee toch...

MOEDER: Zeg niet tegen die dikke dat ik u dat gezegd heb, want 't is mijn fout niet. Hij was helemaal koud, maar dat is mijn fout niet! Dat is mijn fout niet!

MARGOT: Papa!

Het licht dimt.

Familie

Margot belt met iemand van het rustoord.

MARGOT: { . . . } Ik heb direct contact opgenomen met de begrafenisondernemer, nadat u mij bevestigd had dat de dokter het overlijden had vastgesteld. { . . . } Nee, die blijft voor de rest van de dag bij ons. Mijn broer en mijn zus zijn hier om het nodige te regelen. { . . . } Straks komen we afscheid nemen van vader. { . . . } Nog een half uurtje tot drie kwartier? Goed. We zullen er zijn. { . . . } Ja, ze komt mee. Ik denk wel dat ze het aankan. { . . . } Goed. Da-ag.

Ze haakt in en gaat naar de anderen.

MARGOT: (Ze hebben daar toch iemand met gezond verstand.)

EDDY: En?

MARGOT: Ze zijn papa nog aan het afleggen.

EDDY: 't Is beter dat we hem daarna zien: mooi opgebaard.

FRIEDA: Ocharme toch...

EDDY: 't Zal precies zijn dat hij slaapt, Frieda.

MOEDER: Slapen? Een mens niet gerust laten, ja.

EDDY: Wie hebt ge gecontacteerd voor de begrafenis, Margot?

MARGOT: Lievens. Die meneer was heel vriendelijk. We moeten ons nergens zorgen over maken. Zij regelen alles: doodsbrieven, prentjes... We moeten vandaag wel naar hun winkel, of hoe noemt ge dat, om een kist te kiezen. En we mogen niet vergeten adressen van familie en kennissen af te geven.

EDDY: Komt in orde.

FRIEDA: En een schoon kroon moeten we ook bestellen. Van de drie kinderen.

MOEDER: We zijn met vier. Kunnen we kleurenwies spelen. En een kroon van de drie kleinkinderen? Is dat geen goed gedacht?

EDDY: We zullen ervoor zorgen, ma. Gij hebt dat goed gedaan, meiske.

MOEDER: Witte rozen. / Ik wil witte rozen op mijn kroon.

MARGOT: / Ja sorry, ik heb Lievens gecontacteerd zonder er veel bij na te denken. // Ik had het u misschien eerst moeten vragen.

MOEDER: // Ge hebt mij zeker niet gehoord?

EDDY: Niks van aantrekken. Ja, ma, witte rozen. We zullen er voor zorgen.

FRIEDA: 't Is wel niet de goedkoopste, 't schijnt.

EDDY: Daar moeten we nu niet aan denken, Frieda.

MARGOT: Zetten we zijn foto op het doodsprentje?

EDDY: Van mij mag het. / 't Is altijd een schoon aandenken.

FRIEDA: / Dat mag.

EDDY: Wat vindt ge ervan, ma? We gaan onze pa zijn foto op het doodsprentje zetten.

MOEDER: Aan de achterkant dan. Toen Gerard zijn gazet doorbladerde, deed hij dat ook altijd van achter naar voor. // Da's nog een gewoonte van in de tijd dat de prentjes nog op de laatste bladzijde... (*Mompelt verder.*)

MARGOT: // Nog iemand koffie?

EDDY: Bedankt.

FRIEDA: Niet voor mij.

MARGOT: Ma? Koffie?

MOEDER: Ik wil naar huis.

MARGOT: Nee ma, ge blijft bij ons. Ge blijft eten.

MOEDER: Dan zal ik tenminste gegeten hebben.

EDDY: De mensen gaan ginder alles in orde brengen. Ze zijn onze pa aan 't afleggen. Ze zullen hem goed verzorgen, hebben ze gezegd.

MOEDER: Alles goed verzorgen is belangrijk. Wij gingen vroeger niet op vakantie. Dat bestond niet. Wij hadden daar de tijd niet voor.

FRIEDA: Dat verhaaltje hebt ge ons zo dikwijls al verteld, ma.

MOEDER: 't Was niet gelijk nu, dat ze om de veertien dagen in het buitenland zitten. Ik nam mijn dagen op en dan begonnen Gerard en ik aan de grote kuis. 't Hele kot van kelder tot zolder. Daarna nog een laagje verf over! Alles fris gelijk nieuw.

FRIEDA: (*Fluistert.*) Ze weet het, maar ik denk niet dat het doordringt.

EDDY: Wie weet wat er zich daarboven afspeelt...

MARGOT: 't Is zoals met onze Wouter. Zijn hersenen functioneren enigszins anders. Soms

snapt hij iets echt moeilijk en soms moet ge eenvoudige dingen van naaldje tot draadje uitleggen.

FRIEDA: Ge gaat dat kind toch niet vergelijken met een tja... (*Zachtjes.*) iemand wiens hersenen stilaan...

MARGOT: Nee. Ik bedoel dat ge de juiste draai moet vinden om te snappen wat ze bedoelen. En dat is niet altijd eenvoudig.

Pauze.

FRIEDA: Ik hoop dat ons ma straks geen scène maakt als ze hem ziet.

EDDY: Ze zal dat goed doen. 't Is waar hé ma? 't Komt allemaal in orde, hé?

MOEDER: Eddy, ge gaat toch uw donkergrijs kostuum aantrekken, dat ge gedragen hebt bij de begrafenis van uw tante Emilie.

EDDY: (En die weet dat dus nog!) Ja, ma. Maak u geen zorgen.

MOEDER: Anders komt ge met mij de kerk niet in. (*Plots.*) God, ik moet mijn wintermantel nog naar de droogkuis doen...

Moeder staat mompelend op en maakt aanstalten om naar de hal te gaan.

EDDY: We gaan er iets schoon van maken. Voor onze pa.

MOEDER: Die moet hier ergens in de kleerkast hangen, geloof ik. (*Kijkt rond.*) Margot!

MARGOT: Wat scheelt er, ma?

MOEDER: Hebt gij uw kleerkast verplaatst? Of heb ik die nu thuis laten liggen? (*Wil af.*)

EDDY: Waar gaat ge naartoe, ma?

MOEDER: 'k Moet naar 't wc.

MARGOT: Moet ik niet meegaan?

MOEDER: Ik heb dat nogal gedaan, zu. (*Moeder af.*)

EDDY: 't Is toch fenomenaal hoe die soms kan reageren. De ene keer is ze er volledig bij en op andere momenten zoudt ge zeggen...

MARGOT: Ze verandert van de ene seconde op de andere.

EDDY: Dat moet erg zijn op de momenten dat ze het echt beseft.

FRIEDA: De vraag is: beseft ze het wel echt? Maar als ge 't goed nagaat, is dat erg, ja. Onze

pa, gans zijn leven hard gewerkt. Voor ons. Niet gerookt, niet gedronken.

EDDY: Niet overdrijven. Hij kon tegen een pint.

FRIEDA: Hij heeft zich altijd zo goed gehouden. Zo sterk... Ook toen ons ma al...

EDDY: Da's waar. Onze pa, dat was een echte beer.

FRIEDA: En zo 'n mens moet gaan. En dan nog zo ineens.

EDDY: Wel Frieda, daar wil ik direct voor tekenen. 's Morgens niet meer wakker worden en de tijd niet krijgen om af te zien.

MARGOT: Misschien. Maar dan kunt ge niet terugblikken, geen afscheid nemen. Ik zou nooit willen vertrekken zonder afscheid te nemen.

FRIEDA: Hij heeft altijd gezegd dat hij minstens vijfentachtig zou worden. 't Werden er ochot maar éénentachtig.

EDDY: En nooit echt ziek geweest. Niet geopereerd of niks. Dat is toch een schone troost, hé Frieda.

FRIEDA: (*Huilt.*) Hij had nog wat langer bij ons moeten blijven. Papa toch... Ge zijt veel te vroeg vertrokken, jong.

EDDY: 't Is altijd te vroeg, Frieda. Maar zo is 't leven.

MARGOT: En de dood. Stel u voor dat ge uw eigen dood zoudt kunnen voorspellen. Zoudt ge dat willen?

EDDY: En 't is beter dat een kind zijn ouder moet begraven dan omgekeerd. Dat zeg ik niet, hé. Dat zegt onze pa.

FRIEDA: Dat bedoel ik niet.

EDDY: Wat dan wel?

FRIEDA: Ons ma. Die is nog goed gezond, die heeft een sterk hart waarmee ze nog honderd jaar kan worden.

MARGOT: Ja? En?

FRIEDA: Maar wat zit er daar vanboven? Zagemeel.

EDDY: 't Is schoon van uw part als ge dat kunt zeggen over uw eigen moeder.

MARGOT: Vertelt ge dikwijls zo'n straffe praat, Frieda?

FRIEDA: Ik zeg niets verkeerd. Dat menske mag voor mijn part honderdtwintig worden. 't Is haar gegund. En we zullen voor haar onderhoud blijven bijdragen zolang als 't moet. 'k Wil alleen maar zeggen dat het altijd de goei zijn die ze komen halen. De

goei, gelijk onze papa. Die worden nooit oud.

EDDY: Dan zult gij alleszins een schone leeftijd bereiken. (*Pauze.*) Zeg, zuskes, wat wordt het? Cremeren of begraven?

MARGOT: Ik geloof daar zelf allemaal niet in, maar papa en mama zijn gans hun leven katholiek geweest.

EDDY: Dat wil zeggen?

FRIEDA: Dat wil zeggen dat het met een dienst in de kerk is dat papa begraven zal worden. Ge hebt haar toch gehoord? En met een echt graf.

EDDY: Hebben ze u dat gezegd? Of staat dat op papier?

FRIEDA: Nee, dat staat niet op papier. Maar ge kent ze zo goed als ik. Dan moet ge daar niet aan twijfelen.

EDDY: Ha ja? Tegen mij heeft onze pa nochtans eens gezegd dat hij gecremeerd wou worden.

FRIEDA: Wanneer was dat?

EDDY: Dat weet ik niet meer. Lang geleden tussen pot en pint.

FRIEDA: Cafépraat. We zullen het aan ons ma eens vragen.

EDDY: Ja, die zal u direct een zinnig antwoord geven.

MARGOT: Eddy. Twee tegen één. Oké?

EDDY: (*Met lachje*) Allee, 't doet me plezier dat ge mekaar goed verstaat.

Pauze.

FRIEDA: Zeg, zij gaat toch niet, hé?

EDDY: . . .

MARGOT: . . .

FRIEDA: Naar de dienst, tiens.

EDDY: Nee. Wel naar de koffietafel. Daar moet ze zijn, vind ik. Wat denkt ge?

FRIEDA: Dan is ze eens onder familie. 't Zal haar goed doen. (*Pauze.*) En er is nog iets.

MARGOT: Wat?

FRIEDA: Wat gebeurt er met ons ma nu onze pa er niet meer is?

MARGOT: Is dat een probleem?

FRIEDA: Dat is het al een hele poos. En verbeteren zal het niet.

EDDY: Onze pa kon het best met haar overweg. Die verdroeg veel.

FRIEDA: Die sukkel verdroeg alles. Ook toen ze de laatste tijd zo agressief werd. Maar hij zag haar graag.

EDDY: En zij hem. Maar ze wist het zelf niet meer.

MARGOT: Mama is *De Dennenbossen* gewoon. Ze zit daar op haar gemak en over de verzorging zelf hebben we niet te klagen. We moeten met die mensen wel een woordje wisselen over dat weglopen van haar. Met ons drieën. Want ik verdraag dat niet langer. Dat is niet meer om doen.

EDDY: Akkoord. Frieda?

FRIEDA: Voor mij is dat goed. We moeten maar afspreken zodra dit allemaal achter de rug is.

MARGOT: Zeg, wil er soms iemand een boterham? 't Staat hier nu toch.

FRIEDA: 'k Zou geen beet door mijn keel krijgen.

EDDY: Ik ga me niet inhouden. (*Smeert een boterham.*)

Margot wil koffie schenken, maar de kan is leeg.

MARGOT: Maak ik ons nog een potje?

EDDY: Voor mij een koffietje met schuim op.

MARGOT: Wat bedoe... ? Och, gij onnozelaar. (*Ze verdwijnt naar de keuken.*)

FRIEDA: Zeg, gedraag u een beetje. Hier is een dode in huis.

EDDY: . . .

FRIEDA: Ik bedoel: ginder. Och, ge verstaat mij wel... (*Lange pauze.*) Ik vind dat ze ons dat tenminste had mogen vragen.

EDDY: Wat?

FRIEDA: De begrafenisondernemer, tiens. Lievens heeft veel te doen en die doet dat goed, dat weten we, maar eh... (*Maakt met de vingers het geldgebaar.*) Een telefoontje, dat kost toch niks?

EDDY: Frieda, begin daar nu niet over. 'k Zou eens willen zien wat gij in haar plaats zoudt gedaan hebben.

FRIEDA: Rekening houden met u twee.

EDDY: Weet ge wat ik in u zo bewonder, Frieda?

FRIEDA: . . .

EDDY: Het gemak waarmee jij iets zegt waar ge op voorhand van weet dat het flauwe kul is. (*Pauze.*) Jaja... Onze pa... Wie had het ooit gedacht? (*Korte pauze.*) We hebben, denk ik toch, gedaan wat we moesten doen, Frieda. We hebben ons niets te beklagen. Onze ouders zijn in *De Dennenbossen* altijd prima verzorgd geweest.

FRIEDA: We betalen er ook prima voor.

EDDY: Als ge weet waar *De Dennenbossen* gelegen zijn: natuur, park, vijver... Waar vindt ge dat nog dicht bij huis? Allee, dicht bij ons Margot thuis, bedoel ik.

FRIEDA: Luxe hebben ze daar genoeg, maar de rest...

EDDY: Ons Margot begint het daar serieus moeilijk mee te krijgen. Misschien kunt gj haar eens voorstellen om ons ma bij u in huis te nemen.

FRIEDA: Wat een geluk dat gj nog met uw eigen moppen kunt lachen. / Ge zoudt geen slechte stand-up comedien zijn. Die vinden zichzelf ook zo interessant.

EDDY: / Ja, want met u kan ik dat al lang niet meer.

MARGOT: (*Op keuken met koffie en een biertje.*) Hier, uw *koffie*.

EDDY: Bedankt. (*Drinkt.*) Hmm...

FRIEDA: Van 's morgens vroeg... 't Is wel onze vader die gestorven is...

EDDY: Wat heeft dat ermee te maken?

FRIEDA: Ge gaat er toch geen feest van maken, hoop ik?

EDDY: Hij zou zeggen: trek het u niet aan, vent, en laat het u smaken. Ge zoudt toch niet willen dat ik hier zit te snotteren, zoals gj.

Pauze.

MARGOT: Mijn eerste dode die ik gezien heb, was onze Flippie. Ik was misschien vijf of zes jaar oud, maar ik weet het nog goed. Omdat het op dezelfde dag was dat ze ons nieuwe tv kwamen installeren.

FRIEDA: (*Huilt.*) Dat was een lief hondje...

MARGOT: 't Beestje was totaal op en ons ma had mij uitgelegd dat hij niet lang meer te leven had. Zij stond daar te snotteren gelijk een klein kind. Toen ik hem zo zag liggen, vond ik het spijtig, want Flippie was altijd mijn vriendje geweest. 't Was raar, maar ik voelde helemaal niks. Misschien omdat ik op die leeftijd nog geen volledig

besef had van leven en dood, of omdat hij op 't laatst meer in zijn mandje lag dan wat anders en dat hij met mij niet meer kon spelen. Dan geeft dat een ander gevoel, omdat het niet zo onverwacht komt.

Frieda huilt. Margot, die aan het afruimen was, gaat met gerief naar de keuken.

EDDY: Zit ge nu te wenen voor dat beestje dat zowat vijftwintig jaar geleden gestorven is of voor onze pa?

FRIEDA: *(Huult.)* Papa was wel erg onverwacht. Dat doet mij iets.

EDDY: Mij ook, Frieda. Wees gerust.

MARGOT: *(Op.)* Het was precies dat ik toen al wist dat sterven niet het grote drama is dat de mensen ervan maken. Sterven maakt deel uit van het leven. Waarom moet ge dan wenen als iemand sterft? Verdriet kan best zonder al die nattigheid.

FRIEDA: Geen mens verplicht u, Margot.

EDDY: Stel dat het over een jong kind gaat? Wat zoudt ge dan doen?

MARGOT: Wenen uit razernij. Omdat zoiets niet zou mogen. Weet ge, soms wou ik dat de hemel bestond. En dat ik er na mijn dood naartoe ging.

EDDY: En dan?

MARGOT: 'k Zou god een mep geven. Midden in zijn gezicht. En daarna mag hij mij naar de hel zenden. 'k Loop er met plezier naartoe.

FRIEDA: Ge moet daar niet fier op zijn, op zo'n praat.

MOEDER: *(Op.)* Komt onze pa nog naar hier?

FRIEDA: Nee ma, wij gaan straks naar ginder. Papa een laatste groet brengen.

EDDY: Zeg ma, wat vindt gij? Moet onze pa begraven worden of gecremeerd?

MOEDER: Wat weet ik daar nu van? De twee, zeker?

EDDY: Zijt ge nu content?

FRIEDA: . . .

MOEDER: Waar is Wouter?

MARGOT: Wouter, ma?

MOEDER: Uw zoon, Wouter! Wie anders? Of zijt ge die vergeten?

MARGOT: Nee, maar dat kind...

MOEDER: Hebt ge 't hem gezegd?

MARGOT: Ik heb het hem op een heel eenvoudige manier uitgelegd.

MOEDER: Op een eenvoudige manier... Da's goed... Waar is hij nu?

MARGOT: Op zijn kamer. Ik dacht dat het beter was dat hij vandaag niet naar school ging en met ons zou meekomen.

MOEDER: Hij is niet mee gekomen...

FRIEDA: Is 't zo niet beter, ma?

MOEDER: Nooit meer gezien of gehoord.

Vraagtekens bij Eddy en Frieda. Margot valt direct in en onderbreekt haar moeder.

MARGOT: Ge weet dat Woutertje het liefst op zijn kamer zit, ma.

EDDY: Wat zit dat menske toch allemaal...

MARGOT: Die zit alsmaar in 't verleden te wroeten, Eddy. Ik word daar nog gek van.

MOEDER: Op mijn leeftijd blijft alleen uw verleden over, mijn meisje. Daar moogt ge dan vanuit uw zetel de godganse dag zitten naar gapen. Als ge zo oud zult zijn als ik, zult ge dat begrijpen. Zijn er geen koekjes? ... Alstublieft?

FRIEDA: We zijn direct weg, ma.

Margot ruimt de tafel verder af. Frieda helpt.

MARGOT: Bon, als iedereen hier gedaan heeft, kunnen we gaan. *(Ze gaat naar de hal en roept naar boven.)* Wouter? We gaan nu naar opa. Hem de laatste keer goedendag zeggen. Zoals ik je heb uitgelegd, hé jongen? Maak je klaar. Nog vijf minuutjes en we zijn weg!

MOEDER: Is dat die gast niet die op die trouwfeest plaatjes heeft gedraaid?

MARGOT: Nee, ma, alstublieft! 't Is uw kleinzoon!

MOEDER: Hewel? Dat zei ik toch. Die van aan 't station. Kom mij niet vertellen dat ge die niet meer kent. *(Pauze.)* Hoe was die zijn...? Ik ben zo slecht met namen de laatste tijd...

MARGOT: Ma, zwijg daar nu om de liefde gods eindelijk over. Die mensen zijn al ik weet niet hoeveel jaren geleden verhuisd.

MOEDER: Ik zwijg al. Als ik niks meer mag zeggen...

EDDY: Moeder, we gaan papa groeten. En gij gaat met ons mee.

MOEDER: Ik heb geen goesting meer. / 't Is altijd 't zelfde liedje met... (*Mompelt verder.*)

MARGOT: (*Opgewonden.*) / Waarom kan dat mens geen seconde haar m... mond houden?

EDDY: Ze slaat weer alles door mekaar. Allee, kalmeer u, Marion. En gij ook, ma.

MARGOT: (*Idem.*) Altijd die ouwe koeien uit de gracht halen. Ik krijg het er van.

MOEDER: (*Heeft het gehoord.*) Oeioeioei... Nu ben ik al een ouwe koe. Merci. Zeg, ik ben hier toch niet te veel, hoop ik? Want dan blijf ik geen seconde langer. (*Staat op.*)

FRIEDA: Maar nee, ma. Ge zijt hier niet te veel... Ge hebt ons Margot niet / begrepen. Ze zei...

EDDY: / Laat maar, Frieda. // Straks vertelt ze weer wat anders.

MOEDER: // Ge kunt gaan zoveel ge wilt. Mij krijgt ge hier niet buiten. (*Gaat zitten*)

MARGOT: Dag ma. Wij zijn weg. (*Ze glimlacht.*)

MOEDER: Lach maar met mij. Ik zie u wel bezig.

Margot doet alle moeite om zich in te houden, maar 't lukt niet. De Moeder kijkt haar tersluiks aan en er verschijnt een glimlachje op haar lippen.

MARGOT: Ik kan er niet aan doen, ma.

MOEDER: Gij zijt soms ook een zotte trien, ge moogt het weten.

MARGOT: En soms zijt ge echt supergrappig, ma. Sorry.

MOEDER: Lach maar eens goed, meisje. Ge hebt al genoeg miserie gekend in uw leven. Vooral met die smeerlap.

Dan wordt Margot naar de hal geroepen { . . . }. Bij de trap:

MARGOT: Ja, jongen, wat is er? { . . . } Ik heb eigenlijk liever dat je je blauwe pulletje aantrekt. 't Is nogal frisjes buiten. Is 't goed? Kom, ma. Drink uw koffie uit, dat we naar de auto gaan.

MOEDER: Hij is veel te heet.

MARGOT: Jaja, 't is goed, kom.

Ze helpt haar moeder recht en ze gaan samen naar de hal.

FRIEDA: Weet die daar nu meer van of wat?

EDDY: 'k Zou 't niet weten...

MARGOT: (*Kijkt naar boven.*) Daar is hij, zie ma. Is dat geen flinke jongen?

MOEDER: (*Idem.*) Ja. 't Is echt een schoon ventje. Hoe meer ik hem zie, hoe meer hij op zijn vader begint te lijken. Dag Wouter!

Moeder gaat naar Wouter toe.

Eddy en Frieda bekijken mekaar met een vraagteken in de ogen.

Het licht dimt.

* * * * *

Begrafenis

De ochtend van de begrafenis.

Eddy en Frieda in rouwkledij.

Ze zijn die morgen bij Margot thuis om daarna samen de begrafenis van hun vader bij te wonen.

We horen hoe Margot iemand aan de deur ontvangt.

MARGOT: *(Achter.)* Nog even tekenen... Zo... Goed. Hartelijk dank.

We horen hoe de voordeur gesloten wordt.

Margot komt op met een bloemstuk.

EDDY: Dat is een mooi bloemstuk.

FRIEDA: Van wie mag dat zijn?

MARGOT: Ja, 't is echt mooi. Er is een kaartje. *(Ze opent het envelopje en leest.)* Familie De Poorter. Nico van tante Emilie. *(Leest.)* Met onze innige... Ze kunnen er onmogelijk zijn en ze excuseren zich.

EDDY: 't Is vriendelijk dat ze dan toch iets sturen.

FRIEDA: Nog een geluk dat ze 't morgen niet laten bezorgen. Want dat soort mensen zou kunnen denken dat begrafeningen op zondag vallen.

EDDY: Frieda...

MARGOT: En ons moeder?

FRIEDA: Na de mis gaat Gilbert haar halen en daarna rijdt hij met haar direct naar 't parochiehuis.

MARGOT: Goed. *(Korte pauze.)* Zeg jongens, ik ga mezelf een beetje fatsoeneren en Woutertje klaarmaken. Ge weet waar alles staat? En als er geen koffie meer is... Frieda, maak gerust nog een potje. Dan hebben Gilbert en de kinderen straks verse koffie.

Margot af hal. Lange Pauze.

EDDY: Wat scheelt er nu weer?

FRIEDA: Niks.

EDDY: Ja, dat zie ik aan uw gezicht.

FRIEDA: Dat het mij tegensteekt dat dat soort volk een bloemstuk stuurt, terwijl ze nooit de moeite hebben genomen om papa in *De Dennenbossen* te gaan bezoeken. En 't is hun nonkel.

EDDY: Tja, wie weet wat die mensen...

FRIEDA: Allemaal te doen hebben? Dat zal wel dat die te doen hebben!

EDDY: Moet ge weer een ander zijn rekening maken?

FRIEDA: Dus hebben ze geen tijd. Dat bedoel ik. Dat soort mensen heeft immers 'geen tijd'.

EDDY: Welk vies beest heeft u gestoken, zeg?

FRIEDA: Die durven zich niet laten zien. Uit schaamte. Omdat we hen een schoon cadeautje hebben gegeven.

EDDY: Allee, wat voor redenering is dat weer?

FRIEDA: Ons Margot dan toch. Want bij mij zouden ze er naast gevlogen zijn. Afzetterers...

EDDY: Drink nog een taske koffie, toe. En kalmeer u.

FRIEDA: Als ons Margot gebleven was waar ze was, dan had ze nu - na wat kleine verbouwingen, akkoord - in een gerieflijk huis gewoond. Nu zit ze hier in dat kruipkot. Met die kleine.

EDDY: Gaat ge daar nog eens over beginnen zagen, Frieda? Dat huis was veel te groot voor hun twee.

FRIEDA: Dat kan wel zijn, maar 't was ons ouders huis. Ze had er meer kunnen voor krijgen had ze het aan iemand vreemd verkocht in plaats van het cadeau te doen aan die Nico en zijn kieke van een Chantale. Maar ja, ons Margot, die heeft haar leven lang altijd haar *goestingske* moeten doen.

EDDY: En wiens *goestingske* had ze dan moeten doen? Die van u zeker?

FRIEDA: Ge ziet wat ze er allemaal mee bereikt heeft.

EDDY: Dat heeft er niks mee te maken. Ge moet ophouden met op ons Margot haar kap te zitten.

FRIEDA: 't Heeft te maken met haar manier van doen.

EDDY: Ze was jong, toen

FRIEDA: Dat bedoel ik juist. Had ze wat minder losbol geweest, dan had ze...

EDDY: Hou er over op, zeg ik u!

FRIEDA: Mag ik mijn gedacht al niet meer zeggen?

EDDY: Ge zegt uw gedacht zoveel als ge wilt, maar Margot heeft haar verantwoordelijkheid genomen. Als ik zie wat ze voor dat kind allemaal doet, dan krijgt ze van mij een tien op tien.

FRIEDA: Ja. ... Dat weet ik ook wel.

EDDY: Was 't misschien beter geweest had ze 't laten weghalen?

FRIEDA: Dat zeg ik toch niet...

EDDY: Dan zoudt ge daar waarschijnlijk ook op gekafferd hebben. Want voor u is 't nooit goed.

FRIEDA: 't Is juist daar dat ik razend kan om worden, Eddy. Het zijn altijd dezelfde die hun pakje moeten zien kwijt te geraken. Gij moet u van niks iets aantrekken. Eens goed vogelen en hop! Naar de volgende! Wat zijt gij toch voor smeerlappen!

EDDY: Zeg, ge moet mij zo niet staan bekijken, hé! (*Pauze.*) Was ze misschien beter getrouwd, zoals wij? (*Korte stilte.*) Wat hebben wij bereikt? Zegt dat eens. Bij mij is 't compleet mislukt en bij u is 't al niet veel beter.

FRIEDA: Wat wilt ge daar mee zeggen?

EDDY: Dat ge uw vent al lang had moeten laten zitten, in plaats van er voor de rest van uw leven tegen uw goesting bij te blijven, omdat ge dat beloofd hebt waar toevallig een pastoor bijstond.

FRIEDA: Gij hebt over Gilbert niks te vertellen, gij! Kijk naar uw eigen! Gij hebt die van u wel het huis uitgejaagd.

EDDY: Pardon, haar valies schoon aan de voordeur gezet. Daar had ik haar meer dan genoeg voor verwittigd. En ik ben nog altijd content dat ik het gedaan heb, verdomme. Beter zo, dan uw eigen te verplichten van in een hel te leven.

FRIEDA: Gilbert en ik, wij leven in geen hel. Er is overal al eens een kleinigheid. Bij ons niet meer dan op een ander.

EDDY: Ha? Gij noemt dat een kleinigheid? Is 't maar een kleinigheid dat Gilbert nooit zijn pollen van jonge meisjes kon houden?

FRIEDA: Ge liegt!

EDDY: Correctie! Kàn houden!

FRIEDA: Ge liegt, zeg ik u! Die roddels komen van op zijn werk. Daar is al die miserie begonnen. Omdat Gilbert het te goed probeert te doen. En dat verdragen ze daar niet. Jaloezie, dat is 't. Gilbert en ik, wij zien mekaar graag. *(Huilt.)* Wat weet gij daar nu van, onnozelaar? Is 't niet wreed dat... dat ik zoiets moet horen van mijn eigen broer op de begrafenis van mijn eigen vader.

EDDY: Ge maakt uw eigen wijs wat ge wilt.

FRIEDA: En als er al eens problemen zijn, dan zijn dat mijn zaken. Ik los ze zelf wel op.

Pauze.

EDDY: Frieda, ge moogt dat niet onder de mat blijven vegen. *(Pauze.)* Allee toe... *(Hij legt zijn arm rond haar schouder.)* Ik trek mij dat aan, weet ge dat, het gedrag van die charlatan van u. Dat maakt u kapot, dat zie ik zo.

FRIEDA: Da's allemaal sterk overdreven...

EDDY: Als ik mocht van u, dan zou ik hem eens goed inpeperen hoe ik erover denk. Maar ja, zolang gij blijft volhouden dat er niks aan de hand is. *(Pauze.)* Ik vraag me alleen af, Frieda, waarom ge uw problemen op ons Margot moet afreageren. Dat kind heeft al zorgen genoeg met zichzelf en hare kleine.

FRIEDA: Ze is mijn zus. Ik zou willen dat ze iets maakt van haar leven.

EDDY: Doet ze dat dan niet? Frieda, ons Margot haar leven heet Wouter. Voor hem heeft ze alles over en ze doet dat goed. Wouter is niet zoals andere kinderen, maar het lukt haar wonderwel om hem een goede opvoeding te geven. Als wij haar steunen staat ze er niet alleen voor.

FRIEDA: Ik heb graag dat ze gelukkig is. En gij ook.

Korte pauze.

EDDY: Bedoelt ge daarmee dat ik graag heb dat zij gelukkig is of dat gij graag hebt dat ik gelukkig ben?

FRIEDA: 't Tweede.

EDDY: Allee merci, da's vriendelijk van uw part. *(Glimlach.)* Ge vergeet uw eigen toch niet, hoop ik?

FRIEDA: Zie, dat bedoel ik als ik zeg dat mannen soms vuil smeerlappen zijn.

Frieda loopt af en kruist Margot in de hal. Margot op in rouwkledij.

MARGOT: Wat heeft die?

EDDY: (*Quasi onschuldig.*) Och... Kuren. Ge kent haar toch.

MARGOT: Wat hebt ge weer gezegd, Eddy?

EDDY: Wat kan ik gezegd hebben? Zij zit te kafferen op Nico van tante Emilie en Chantale. Omdat die mensen een bloemstukje zenden, maar dat ge hen voor de rest nooit ziet.

MARGOT: Kozijns en nichten ziet ge alleen op begrafenissen en trouwfeesten. En dan nog! Dat is overal zo.

EDDY: En dat ze ons ouders nooit bezocht hebben in *De Dennenbossen*.

MARGOT: Uit het oog, uit het hart.

EDDY: Maar nee, ge ziet mekaar bijna niet meer en op de duur... Niet dat ge dat wilt, maar ze gaan gewoon uit uw gedachten.

MARGOT: Ze heeft daar niks op te zeggen, zij heeft de deur van tante Emilie ook niet bepaald plat gelopen.

EDDY: Wij evenmin. (*Korte pauze.*)

MARGOT: Ik denk niet dat ze zou weglopen omwille van Nico en Chantale, Eddy.

Lange pauze.

EDDY: Ze is nog altijd gebeten omwille van dat huis.

MARGOT: Weeral? Wanneer gaat ze dat loslaten? Hoe lang woon ik hier intussen al?

EDDY: Ik versta ook niet hoe dat mogelijk is.

MARGOT: Dat huis heeft Nico tussen haakjes al doorverkocht.

EDDY: Tiens? Dat wist ik niet. Aan wie?

MARGOT: Ik ken ze niet.

FRIEDA: (*Op.*) Wat doorverkocht? (*Korte pauze.*) Scheelt er iets?

Margot geeft een tekenje aan Eddy. Korte pauze.

EDDY: Sorry Frieda, dat ik daarnet zo...

FRIEDA: Wat is er doorverkocht?

MARGOT: Mijn huis.

FRIEDA: Het huis van onze ouders, zult ge bedoelen. Dan is 't te hopen dat die fameuze kozijn van u er wat meer voor gevraagd heeft dan gij.

EDDY: Komaan mensen, zeg...

MARGOT: Ik heb u en Eddy elk uw deel gegeven toen ik het overgenomen heb. Dat gij niet tevreden waart met het uwe, dat weet ik al langer dan vandaag.

FRIEDA: Eigenlijk, hé Margot, is 't van geen enkel belang hoeveel ik gekregen heb. / Van belang is dat gij het veel te goedkoop verkocht hebt aan die onnozelaar van een Nico.

EDDY: / Gaat ge daar weer beginnen over zagen, zeg.

MARGOT: Gij vergeet dat papa het huis aan mij goedkoop heeft overgelaten om mij // de kans te geven met Woutertje zelfstandig te gaan wonen. En ik...

FRIEDA: // Ik ben dat zeker niet vergeten, meiske. Dat was normaal! Van als gij geboren zijt bestond er voor onze pa niemand anders meer. 't Was precies of hij had maar één dochter.

EDDY: (*Geraakt er niet tussen.*) Hoe zit dat hier, zeg... Gaat ge nu...

FRIEDA: Had hij het u gratis voor niks kunnen geven, hij had het gedaan.

MARGOT: Kan ik daar aan doen?

Pauze.

FRIEDA: Van als gij geboren zijt was 't precies dat ik voor hem niet meer bestond. (*Lange pauze.*) En toch ben ik hem altijd graag blijven zien...

Stilte.

MARGOT: Het spijt me, Frieda. Maar zo zat mijn leven van in het begin in mekaar. Is het soms mijn schuld dat onze pa altijd voor mij klaar stond? / Ik heb nooit beseft, Frieda, dat dat u... Ik had er zelfs geen vermoeden van.

FRIEDA: / (*Zachtjes, maar tegen haar zin.*) Nee...

Pauze.

FRIEDA: Gij hebt dat nooit willen zien. Zeg het zo.

MARGOT: Maar nee... Ik... Tja... Sorry, dan...

FRIEDA: We hebben daar gans ons jong leven gewoond. En dan verkoopt ge dat zomaar.

MARGOT: Ge hebt misschien voor een stuk gelijk, Frieda, maar het gebeurde niet zomaar. 't Was daar ondertussen erg veranderd, moet ge weten. Een hoop sluipverkeer en burens die om de week hun gras moeten afrijden, omdat ze vinden dat ze niks beters te doen hebben.

FRIEDA: En is dat zo erg?

MARGOT: Ik houd van rust en stilte, dat weet ge. Hier wonen we ideaal.

FRIEDA: Ge had het anders kunnen regelen. En daar blijf ik bij.

MARGOT: Had ik u misschien de toelating moeten vragen? / Ik was eigenaar, Frieda. Niet gij.

EDDY: / Allee... Ge gaat toch niet weer...

FRIEDA: Het heeft niks te maken met eigenaar zijn of niet.

MARGOT: Waarmee dan wel?

EDDY: Meisjes, alstublieft.

FRIEDA: Met het feit dat wij twee, Eddy en ik, niet gij, er hard voor gewerkt hebben. En dat mag ook eens uitgesproken worden. Eddy, spreek!

EDDY: . . .

MARGOT: Wat is dat voor prietpraat? Ik was niet eens geboren toen. En gij hebt er daarna amper nog gewoond.

FRIEDA: We hebben er dik voor betaald. En daarna viel alles in uw schoot.

MARGOT: Potverdomme, Frieda! Ons ouders huis was mijn eigendom! Ik verkoop wat ik wil en / ik woon waar ik wil! En daar hebt gij geen zaken mee!

FRIEDA: / Wablieft?! Eddy! Hebben wij niet tot onze laatste cent afgedokt toen het gebouwd werd? En wat hebben we ervoor terug gekregen?

EDDY: (*Geraakt er niet tussen.*) Maar dat is allemaal... Maar wat komt gij... Hoe lang is dat nu...

FRIEDA: En nog iets, meiske. Toen gij dat huis hebt gekocht, hebben Eddy en ik de notariskosten onder ons twee verdeeld. Dat was een schoon cadeauke in uw zak. Dat zijt gij natuurlijk ook al vergeten.

EDDY: Nu is 't genoeg. Gij vergeet wie / er straks begraven wordt.

MARGOT: / Wablieft?! De notariskosten werden netjes in drie gedeeld.

FRIEDA: En ik zeg u dat dat niet waar is!

MARGOT: Wacht efkes.

Margot neemt een map onderaan uit een kast. Daarin zoekt ze de akte van de notaris.

EDDY: Gij hebt met mekaar een soort haat-liefde verhouding, zeker? Zo van: zij ziet mij niet graag, maar ik haat haar. Ja toch?

MARGOT: / Eddy, alstublieft!

FRIEDA: / Moei u niet, gij!

EDDY: . . .

MARGOT: Waar is mijn bril?

Ze zoekt haar bril en zet hem op. Ze doorbladert zenuwachtig de akte.

MARGOT: Hier staat het zwart op wit. “*Comparanten één en twee,*” dat zijn papa en mama. Hier. Lees maar mee. “*Comparanten drie, vier en vijf,*” dat zijn wij drieën en hier staat: “*Al de onkosten die uit deze akte voortvloeien zullen door de comparanten sub nummers drie, vier en vijf moeten gedragen en betaald worden, elk voor één derde*”. Kunt ge lezen?

FRIEDA: Dat kan wel zijn dat dat daar staat, maar ik weet dat gij geen notariskosten hebt betaald. Voilà! En dat zal Eddy ook zeggen. Eddy?

EDDY: Wat weet ik daar nog van? En wilt ge nu ophouden?

FRIEDA: Gij ook al.

MARGOT: Het stáát hier gewoon! Lees!

FRIEDA: Ik weet zeker dat het zo niet gegaan is! Heel zeker!

MARGOT: Als het zo zit dat gij uw eigen leugens blijft geloven, dan hebben we mekaar niks meer te vertellen. (*Af keuken.*)

EDDY: Maar allee, jongens... Hoe is dat nu toch mogelijk? Onze pa wordt straks begraven en gij staat hier... Dat gaat een toffe begrafenis worden. Amai!

Frieda trekt haar mantel aan en neemt haar handtas.

FRIEDA: Hier is 't laatste woord nog niet over gezegd! Ge moogt gerust zijn. Ik ga nu naar de kerk. Als Gilbert en de kinderen komen, Eddy, stuur ze dan direct naar ginder.
(*Ze gaat af hal.*)

EDDY: . . .

Margot zucht. De voordeur klapt dicht. Het licht wordt gedimd.

* * * * *

Koffietafel

In het parochiehuis na de begrafenis. Een overvolle kapstok.

Geen muziek. De familie zit aan de koffietafel: nonkels, tantes, neven, nichten...

Indien mogelijk een tweeling van zowat 20 à 22 jaar, die mekaar niet met rust kunnen laten.

Pistolets, sandwiches, koeken... Iemand die rondgaat met de koffiekan.

Iedereen eet of praat. Conversatie in mineur, geroezemoes.

Margot zit naast Moeder, die voor zich uit staart. Aan haar andere zijde zit Eddy en naast hem zit Frieda.

Frank staat buiten in de kou te wachten.

MOEDER: Waar is Wouter?

MARGOT: Buiten gaan spelen met de andere kinderen.

MOEDER: Tegen de muur staan kijken hoe de andere kinderen spelen, zeker.

MARGOT: Ma... Saartje? Heeft Wouter zijn jas aangetrokken?

SAARTJE: Jaja.

MOEDER: Maar 't is wel een heel lieve jongen.

Pauze. Zachte conversatie.

MOEDER: Wouter... Woutertje... Gerard kan 't niet meer zeggen...

SAARTJE: Wat, meter?

MOEDER: 't Ligt met hem begraven. Zoals alles wat hij nooit heeft bereikt. Daarom zeg ik het in zijn plaats.

MARGOT: *(Stil.)* Ma, zwijg nu toch.

SAARTJE: / Wat bedoelt ze?

EDDY: / Wat vertelt ze weer?

MARGOT: Ze heeft het over papa. Ze probeert zijn dood op haar manier te verwerken.

FRIEDA: 't Zal er niet op beteren, Eddy.

MOEDER: Hé, Margot? Saartje... Waar is Saartje?

SAARTJE: Hier, meter. Wilt ge nog een taske koffie?

MOEDER: Merci. Hij was een goed mens. Een goede man.

FRIEDA: Ze is over haar toeren. 't Is misschien beter dat ons Margot efkes met haar gaat wandelen.

EDDY: Vraag misschien aan ons Margot of gij het in haar plaats moogt doen.

FRIEDA: Eddy, begin niet.

EDDY: Is 't niet het moment, Frieda... We zijn hier nu allemaal samen.

FRIEDA: En mij laten affronteren, zeker?

EDDY: Uw ongelijk toegeven, is dat zo moeilijk?

FRIEDA: . . .

EDDY: Laat maar. (*Tot Margot.*) Ik zal met haar even naar buiten gaan.

MARGOT: Ik doe het wel. Kom ma, we gaan een luchtje scheppen. Met die warmte hier. Wat denkt ge? Gaan we een wandelingetje maken?

MOEDER: Ik zit hier goed. Zijn er geen koekjes, alstublieft?

MARGOT: Saartje gaat ook mee.

SAARTJE: Voelt ze zich niet goed?

MARGOT: De warmte.

MOEDER: Ik ben toch niet verplicht? Daarnet stonden ze hier nog.

MARGOT: 't Is hier veel te druk voor haar. Ze moet eens kunnen rondlopen.

SAARTJE: Oké. (*Tot Moeder.*) Gaat ge mee, meter?

MOEDER: Toch niet te ver?

MARGOT: Nee, niet te ver.

MOEDER: Met mijn heup...

SAARTJE: Ge moet in beweging blijven, hé meter.

MOEDER: Zo lang ik kan.

EDDY: Zal 't gaan, ma?

MOEDER: En de dag dat ik niet meer kan, dan kan ik niet meer.

SAARTJE: Ik doe het wel. Gij moet bij de familie blijven.

EDDY: Da's vriendelijk van u. Gaat ge mee met Saartje, ma?

MOEDER: Werkt die in de kliniek?

EDDY: Het is Saartje, ma. Ge kent haar toch? De vriendin van Margot. Ze is u vroeger nog komen bezoeken in *De Dennenbossen*.

MOEDER: Vroeger? Vroeger was 't begot veel beter. Dat ik het u zeg. Toen zegden de mensen tenminste nog goeiendag tegen mekaar en liepen ze de godganse dag niet met van die onnozel machientjes in hun pollen. Wie is dat meisje? Is die wel te vertrouwen? / Want tegenwoordig... (*Mompelt verder in zichzelf.*)

MARGOT: / Ma, ga nu maar mee, toe.

MOEDER: (*Kijkt Saartje aan.*) Ha, gij zijt Saartje. Nu zie ik het. Zonder mijn bril... Kom meiske, we zijn hier weg. Ik weet wanneer ik teveel ben. Straks gaan ze nog denken dat ik...

Moeder gaat mompelend mee met Saartje.

Margot gaat zitten en praat met Eddy. Frieda praat met andere familieleden.

SAARTJE: (*Op met Moeder.*) Frank? Wat staat gij hier te doen?

FRANK: Ik kom kijken of... of ze hier niet is.

SAARTJE: 'Ze' heet Margot. En 't is koffietafel voor haar vader.

FRANK: Dat weet ik.

SAARTJE: Wat vraagt ge dan? Is Margot uw vriendin of niet?

FRANK: . . .

SAARTJE: Wilt ge dat ik haar roep?

FRANK: Bof... Ja... 'k Weet niet...

SAARTJE: (*Zucht.*) Frank, wanneer gaat ge... Hoe lang gaat dat... Hoe lang staat ge hier al?

FRANK: Van die vrijdag, toen we, toen ik... Ik doe het liever niet per telefoon en daarom... Ik kom om mij te verontschuldigen bij Margot.

MOEDER: Hier is geen halte.

SAARTJE: Ga dan naar binnen, Frank. Ge denkt toch niet dat ze u daar gaan weggagen?

FRANK: 'k Weet niet... 'k Weet niet goed wat ik moet doen...

MOEDER: Hier is geen halte, zeg ik u. Want er is geen kotje. / En als er geen kotje is, is er geen halte.

SAARTJE: / 't Is veel te koud. (*Korte pauze.*) Ge kunt hier toch niet staan bevrozen?

FRANK: . . .

MOEDER: Ga naar de Weverstraat, mijn jongen. Hier een beetje verder. Ge kunt met mij meegaan. Ik neem de bus naar huis. (*Ze gaat weg.*)

SAARTJE: Ga naar binnen, Frank. Ik mag haar niet alleen laten.

FRANK: . . .

Saartje loopt achter Moeder aan.

Bij de koffietafel verandert het licht. Het wordt koeler, duister. Geluiden die van ver klinken, aanzwellen, onheilspellend worden. Plots komt de scène tot leven. Iedere aanwezige wordt grimmiger, duiveler, alsof hij/zij zichzelf oplaadt met kwaadheid. Het geroezemoes gaat bijwijlen over in gemeen gekrijs of gejoel. Iedereen keert zich tegen Margot en slingert haar de grofste verwijten naar het hoofd. Eddy is de enige die de anderen vruchteloos probeert af te weren.

Iedereen verwijt haar: “Hoer... Eigen schuld... Nooit gedeugd... enz...”

Een paar stemmen klinken soms luider. Ze vloeien in mekaar over.

Niemand verlaat zijn/haar zitplaats terwijl dit gebeurt. Men reikt met de handen zo ver mogelijk naar Margot, als om haar te grijpen, maar zonder haar aan te raken, zonder zijn/haar zitplaats te verlaten.

Margot reageert wanhopig. Ze wordt uitgescholden tot ze het niet meer uithoudt en STOP! roept.

(Onderstaande is vrijblijvend. Iets toevoegen of wat anders roepen, mag.)

IEMAND: Gij hebt het zelf uitgelokt!

MARGOT: Ik ben meer dan een opening!

FRIEDA: Gij waart zijn lieverdje!

IEMAND: Gij vroeg niet liever!

MARGOT: Ik voel ik me ontzettend schuldig!

FRIEDA: Ik bestond niet meer!

IEMAND: Gij hebt wat ge gezocht hebt!

MARGOT: Laat het snel voorbij zijn. Ik wil overleven!

FRIEDA: Alleen gij! Gij! Gij!

IEMAND: Dat zal u leren!

MARGOT: Ik schaam me kapot!

FRIEDA: Schamen? Gij? Gij weet niet wat dat is, schaamte!

IEMAND: Gij hebt geen nee gezegd!

MARGOT: Als ik nee had gezegd, was hij dan gestopt? Ge-STO-O-OP!! (*Ze vliegt recht.*)

Meteen zelfde licht als bij het begin. En totale stilte.

Iedereen zit op zijn plaats in de houding zoals net voor de illusie. Iedereen kijkt verwonderd naar Margot, bij wie de tranen over het gezicht lopen.

Doodse stilte...

EDDY: Rustig, meiske. Ga zitten, toe.

Eddy probeert haar te kalmeren. Frieda kijkt toe. Ze wil tussenbeide komen, maar doet het niet.

MARGOT: Ik kon er niets aan doen! Ik heb dat niet gewild.

EDDY: Natuurlijk niet. Het was uw schuld toch niet. Kom bij mij nu.

Eddy wil haar in zijn armen nemen, maar Margot laat het amper toe. Frieda nadert. Ze voelt mee, heeft tranen in de ogen, maar komt nog steeds niet tussenbeide.

MARGOT: Wouter...

EDDY: Ge moet het loslaten, meiske. Toe. Of ge gaat eraan kapot.

MARGOT: Daar heb ik het niet over... Hij heeft het mij nooit vergeven, Eddy.

EDDY: Wie?

MARGOT: Papa. Ondanks alles. ...Dat ik in verwachting was.

EDDY: Meiske, toch...

MARGOT: Ik wil Wouter hebben.

EDDY: Zoudt ge niet...

MARGOT: Ik wil Wouter zien.

EDDY: Die zal buiten bij Saartje zijn of zo.

MARGOT: Wouter! (*Wil weg.*)

Toen Frank de schreeuw van Margot hoorde, is hij naar de koffietafel gerend. Nu komt hij opgelopen, net als zij naar buiten wil.

FRANK: Margot!

Margot valt in zijn armen. Ze beeft, ze huilt. Ze is compleet over haar toeren.

Licht op de twee. Minder licht op de koffietafel, waar iedereen in slow-motion beweegt.

FRANK: Rustig, meisje! Kalmeer u, alstublieft... / Wat is er gebeurd?

MARGOT: / Het enige wat ik wil is onder de douche staan. Om de herinnering weg te spoelen.

FRANK: (*Wil haar in zijn armen sluiten.*) Het komt goed. Alles komt goed.

MARGOT: Er komt niets goed, Frank. Zelfs gij hebt me in de steek gelaten. Ik had u zo nodig.
Als ge me toen had gesteund...

FRANK: Ik kan alleen maar zeggen dat het me oneindig spijt, dat ik wou dat het anders was.

MARGOT: Waarom, Frank? Waarom?

FRANK: Ik durfde niet.

MARGOT: Wat durfde gij niet?

FRANK: Ik durfde niet bij u thuis te komen of u bellen.

MARGOT: Waarom niet?

FRANK: Ik was kwaad. Kwaad en beschaamd.

MARGOT: Beschaamd omdat ze zouden denken dat gij het waart?

FRANK: Nee, dat niet.

MARGOT: Wat dan? Ik wil dat ge 't mij zegt!

FRANK: Ik was jaloers, Margot. Jaloers op hem en kwaad op u.

MARGOT: Ge kent hem dus!

FRANK: Maar nee. Ik ken hem niet. Hoe zou ik?

MARGOT: Waarom moest ge kwaad zijn op mij?

FRANK: Omdat ge het bewijs droeg dat ge boven mij iemand anders had verkozen.
Daarom vond ik – vond ik toen! Toen! – dat het uw verdiende loon was. Dat was dom en het spijt me.

MARGOT: (*Krijst.*) Gij godverdomse smeerlap!... Wouter. Wouter!

Margot rent weg.

Het licht dimt tot black-out.

Margot

Ieder personage wordt telkens afzonderlijk belicht.

FRANK: Er zijn er die zeggen dat ik niets anders deed dan u lastig vallen. Als een ordinaire stalker. Er zijn er die zeggen dat ik een onnozelaar ben, met wiens voeten gij kunt spelen zoveel ge wilt.

De waarheid is, Margot, dat we een relatie hadden die gij altijd bewust vaag hebt willen houden. Om uw vrijheid niet te verliezen, zei ge. Ik kon niet anders dan akkoord zijn. Iedere seconde die ik met u mocht doorbrengen, was voor mij een geschenk uit de hemel.

Ik ben altijd blijven proberen. Als ge hard genoeg aan de rots blijft duwen, gaat ze op de duur aan het wankelen. Dacht ik...

Als er maar een rots was geweest... Ik vraag me zelfs af of er ooit wel iets is geweest? (*Pauze.*) Er was niets, Margot. Dat hebt ge nu bewezen. Ge had alle troeven in handen om een meerwaarde te betekenen voor uzelf en voor mij. Ge hebt ze verspild. Maar ge hebt mij de ogen geopend.

Ik heb me als een trouw schoothondje geschikt naar uw wil. In feite hebt ge me nu bevrijd. Ik heb geen enkele reden meer om mezelf te blijven koeioneren omwille van u. Ge hebt al mijn argumenten in een trek weggeveegd.

Ik weet dat er over mij flink zal geroddeld worden, maar ik trek het mij eerlijk gezegd niet meer aan. Ik ga eindelijk beginnen leven.

FRIEDA: Het is mijn schuld. Ik had beter moeten luisteren. Ik had beter moeten zien. Ge hebt zoveel tekenjjes gegeven. Ik heb er niet op gelet. Of ik heb er niet willen op letten. Ik had u moeten helpen in plaats van u nog meer problemen te bezorgen. Zoals die ruzie, de dag dat papa begraven werd. Ik had zo niet mogen... Vergeleken met wat ik nu meemaak, weet ik dat om onnozelheden ging.

Alles wat gebeurd is, is mijn schuld.

Ik had graag gezien dat er een kerkdienst was. Misschien kon ik zo iets goed maken. Maar daar heeft Eddy zich tegen verzet. Ten eerste zou Margot het nooit

gewild hebben, zei hij. En ten tweede hebt gij al genoeg stommiteiten uitgehaald. Wat kon ik daar op antwoorden? Dat het allemaal mijn schuld is, meer niet.

EDDY: 't Is zo vreselijk onrechtvaardig. Eén minuutje plezier van één enkele stomme klootzak. Nee, 'k zou niet op zijn bakkes slaan als ik hem tegenkwam. 'k Zou hem een rondleiding geven om hem eens te tonen welke schade hij heeft aangericht. Hoe hij mensen heeft beschaamd, ten gronde gericht, vernietigd. Zelfs zijn eigen zoon.

Ik zie u doodgraag, zusje. Ge hebt uw hemel dubbel en dik verdiend. Ik hoop dat ge daar kunt doen waar ge zoveel zin in hadt: god een mep op zijn smoel geven.

MOEDER: Een dag die ik niet kan onthouden is een dag dat ik niet heb geleefd. Intussen is mijn geheugen zo'n zeef geworden, dat ik de meeste dagen niet meer leef. Ik kan alleen nog terugvallen op momenten van lang geleden. Zij stellen me in staat om de momenten dat ik nog leef zinvol door te komen.

Gerard en ik besloten een nieuw huis te bouwen. De eerste nacht in onze nieuwbouw kreeg Gerard 't zot in de kop en een beetje later zat ik ermee. Dat werd ons Margot. 't Schijnt dat zwanger zijn gevaarlijk was op mijn leeftijd – 'k was al zevenenveertig – dat de kans groot was dat 't kind niet normaal was. Ons Emilie sprak zelfs van het te laten weghalen. Pf! Om haar een plezier te doen, zeker!

Ons dochter was perfect normaal! 't Beste wat ik ooit gemaakt heb.

Ons Margot was een echte levensgenieter. Dat had ze van geen vreemde. Gerard was ook niet mijn eerste. Ge moet wel onnozel zijn om met uw eerste... Enfin, ieder zijn gedacht.

Tot ze hopeloos verliefd werd op die jongen van aan 't station. Ik was de enige die wist dat het serieus was tussen die twee. Toen Nico van ons Emilie trouwde met zijn Chantalleke, deed hij de discobar. Die nacht heeft hij Margot verkracht. Ze heeft mij achteraf in vertrouwen genomen. Ik ben mijn kind door dik en dun blijven steunen. Zelfs toen ze erop stond dat haar kind de naam van zijn vader zou dragen. Haar verkrachter, ja, ik weet het. Welke smeerlapperij hij met haar ook had uitgehaald, hij was de liefde van haar leven. Ze kon hem niet vergeten. En ons Margot mocht er zeker van zijn dat haar geheim bij mij in goede handen was. En mijne Gerard? Die had zich bij alles neer te leggen. Mannen maken er anders zo'n

hopeloze knoeiboel van.

Ik heb ons Margot gezworen dat niemand ooit te weten zal komen dat die Wouter van aan 't station de vader is van mijn kleinzoontje.

Saartje staat aan een lezenaar met microfoon. Ze leest een tekst voor, als in een auditorium.

SAARTJE: Lieve Margot, jij was mijn hartsvriendin. Zoals jij was er maar één. Jaren geleden leerden we mekaar toevallig kennen in de trein en het klikte meteen. En het toppunt was dat we in mekaars buurt woonden, maar het niet wisten. We zijn altijd de beste vriendinnen gebleven, ook nadat ik met Maarten getrouwd ben en onze twee meisjes kreeg. We gingen voor mekaar door het vuur.

Jij hebt me bijna alles toevertrouwd over Woutertje en de weg die je gedwongen werd te nemen.

Ik heb Woutertje dikwijls moeten opvangen, maar dat geeft niet, hoor. Ik deed het met veel plezier. Hij was een schat van een kind en jij verdiende hem.

Lieve Margot, het leven is niet geworden wat je wenste, maar ik heb nooit eerder iemand ontmoet die altijd zo dapper en zo moedig is blijven doorvechten als jij. Tot de overmacht te groot werd. Want soms wordt de last te zwaar om dragen voor één mens. En dan valt die ene, allerlaatste druppel.

Je besloot Woutertje mee te nemen op je eeuwige reis. Toch ben ik ervan overtuigd dat hij zich geen betere moeder kon inbeelden.

Woutertje, je was een buitengewone jongen en dan bedoel ik niet alleen buiten het gewone, met die speciale aard van jou waar alles zijn vaste plaats heeft en waar het zo moeilijk binnendringen is. Maar eens je ons binnenliet was je de liefste schat ter wereld. Woutertje, je was een echte vriend. Lene en Lise zullen je vreselijk missen.

Tot weerziens, allerliefste vriendin. Tot weerziens, liefste Woutertje.

Zorg goed voor je mama, jongen.

E i n d e